

دوره دهم - سال چهارم

شماره چاپ: ۱۷۱۲

تاریخ چاپ: ۱۳۹۸/۹/۱۸

شماره ثبت: ۶۸۷

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۵۳. آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

کد موضوعی: ۲۷۰

شماره مسلسل: ۱۶۸۶۰

دی ماه ۱۳۹۸

معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی

دفتر: مطالعات آموزش و فرهنگ

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	خوانش سیاستی از بودجه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری.....
۴.....	خلاصه مدیریتی.....
۷.....	۱. بررسی تبصره‌های ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور و عملکرد آن در سال ۱۳۹۸.....
۲۳.....	۲. پیشنهاد ابقا یا تنفیذ برخی تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حوزه آموزش عالی.....
۲۵.....	۳. اعتبارات «امور آموزش و پژوهش».....
۲۶.....	۱-۳. بررسی اعتبارات فصول آموزش در «امور آموزش و پژوهش».....
۲۷.....	۲-۳. بررسی اعتبارات فصول پژوهش‌های پایه‌ای، توسعه‌ای و فصل تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش».....
۲۹.....	۴. توزیع کل اعتبارات دستگاه‌های حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری.....
۳۳.....	۵. اعتبارات پژوهشی و فناوری.....
۳۳.....	۱-۵. اعتبارات مؤسسه‌های پژوهشی و فناوری.....
۳۳.....	۲-۵. محاسبه سهم اعتبارات پژوهشی و فناوری از تولید ناخالص داخلی (GDP).....
۳۵.....	جمع‌بندی.....
۳۶.....	نتیجه‌گیری.....
۳۸.....	پیشنهادها.....
۴۰.....	منابع و مأخذ.....
۴۱.....	پیوست‌ها.....

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۵۳. آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

خوانش سیاستی از بودجه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

– منابع بودجه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

سه بخش عمده از منابع بودجه حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری شامل اعتبارات هزینه‌ای عمومی، درآمد اختصاصی و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (اعتبارات عمرانی) است که به همراه اعتبارات متفرقه (متفرقه انتقال یافته) در ردیف‌های خاص ذیل دستگاه‌های مجری و سیاستگذار آمده است. علاوه بر این بخش دیگری از این اعتبارات در تبصره‌های لایحه بودجه از محل صندوق توسعه ملی و از منابع هدفمندی یارانه‌ها پیش‌بینی شده است.

مجموع کل اعتبارات حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری از تمامی منابع پیش‌گفته اعم از اعتبارات هزینه‌ای عمومی، اختصاصی و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، اعتبارات پیش‌بینی شده از محل صندوق توسعه ملی و یارانه‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، بالغ بر ۳۹,۸۰۰ میلیارد تومان برآورد شده است که نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ (۳۴,۶۰۰ میلیارد تومان) حدود ۱۵ درصد رشد داشته است. از این میان میزان اعتبارات هزینه‌ای بالغ بر ۲۴,۷۰۰ هزار میلیارد تومان، پیش‌بینی درآمد اختصاصی ۷,۹۰۰ هزار میلیارد تومان، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۲,۸۰۰ میلیارد تومان، صندوق توسعه ملی^۱ ۴,۰۰۰ هزار میلیارد تومان و یارانه‌ها ۴۰۰ میلیارد تومان بوده است.

– توزیع اعتبارات هرکدام از منابع بودجه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

برآورد توزیع اعتبارات هرکدام از منابع ذکر شده از کل اعتبارات حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری نشان می‌دهد اعتبارات هزینه‌ای با سهمی بالغ بر ۶۲ درصد بیشترین بخش از این اعتبارات را تشکیل می‌دهد. پس از آن اعتبارات اختصاصی با ۱۹/۸ درصد، منابع صندوق توسعه ملی ۹/۹ درصد، اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای با ۷ درصد و منابع یارانه‌ها با ۱ درصد سهم بخش‌های دیگر این اعتبارات را شامل می‌شوند.

بررسی مجموع اعتبارات حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری نشان می‌دهد با کسر منابع صندوق توسعه ملی، مجموع اعتبارات این حوزه به حدود ۳۶ هزار میلیارد تومان کاهش می‌یابد و رشد اعتبارات

۱. معادل ریالی یورو ۱۳۸ هزار و ۵۰۰ ریال در نظر گرفته شده است.

این حوزه نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به حدود ۹ درصد می‌رسد. با توجه به جزء «۲» بند «۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه مبنی بر «استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از تکالیف بودجه‌ای و قوانین عادی» برداشت از این صندوق برای مصارف جاری دولت ممنوع است. با این توضیح برآورد اعتبارات پیش‌بینی شده بدون در نظر گرفتن منابع صندوق توسعه ملی به واقعیت نزدیک‌تر است.

– مصارف عمده حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

مصارف عمده حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری شامل: ۱. حمایت از آموزش دانشجویان و پرداخت حقوق و دستمزد، ۲. امور رفاهی دانشجویان، ۳. حمایت از پژوهش‌های کاربردی، ۴. حمایت از پژوهش‌های پایه‌ای، ۵. حمایت از فناوری و ۶. توسعه زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی است.

اعتبارات فصل آموزش عالی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۲۳ هزار میلیارد تومان برای بیش از ۳۰ برنامه توزیع شده است. بیش از ۷۰ درصد این رقم صرف پرداخت حقوق و دستمزد اساتید و کارکنان می‌شود. حدود ۱۸ درصد از این اعتبارات برای ارائه خدمات رفاهی و فرهنگی به دانشجویان هزینه می‌شود، ۵ درصد برای آموزش‌های غیرحضور و ۷ درصد باقی‌مانده مربوط به سایر امورات و برنامه‌ها از جمله بورس دانشجویان داخل و خارج، سنجش و پذیرش و مانند اینها خواهد بود.

اعتبارات تحقیقاتی و توسعه‌ای مجموع تمامی دستگاه‌ها (جمع امور ده‌گانه) بالغ بر ۱۳,۰۰۰ میلیارد تومان برآورد شده است که نسبت قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به میزان ۸ درصد رشد نشان می‌دهد و حدود ۰/۳۵ درصد از تولید ناخالص ملی را شامل می‌شود. از این میزان اعتبار حدود ۸,۳۰۰ میلیارد تومان، ذیل امور آموزش و پژوهش برای پژوهش‌های پایه‌ای و توسعه‌ای و برنامه‌های آموزش نیروی انسانی متخصص (در دوره‌های دکتری تخصصی و فوق تخصصی) توزیع شده و مابقی این اعتبارات بالغ بر ۴,۷۰۰ میلیارد تومان (۳۶ درصد) مربوط به پژوهش‌های کاربردی است که ذیل سایر امور می‌باشد.

– جمع بندی

از مجموع حدود ۴۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده برای حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری، حدود ۵۱ درصد اعتبارات آموزشی، ۴۲ درصد مربوط به پژوهش و فناوری و ۷ درصد باقی‌مانده مربوط سایر برنامه‌هاست. بیش از ۷۰ درصد از اعتبارات آموزشی مربوط به حقوق و دستمزد کارکنان و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی است.

درخصوص اعتبارات پژوهشی باید گفت اغلب این اعتبارات به سمت پژوهش‌های دانشگاهی سوق داده شده‌اند، اما سهم ۳۶ درصدی اعتبارات پژوهش‌های کاربردی و فناوری ذیل سایر امور، حکایت از رویکرد دولت در حمایت از پژوهش‌های کاربردی دارد.

– رویکرد دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

رویکرد دولت در حوزه آموزش عالی

بررسی اعتبارات فصل آموزش عالی و اختصاص حداکثری این اعتبارات به پرداخت حقوق و دستمزد نشان‌دهنده رویکرد دولت در حفظ وضع موجود مبنی بر تأمین حداقل حقوق و دستمزد کارکنان جهت آموزش دانشجویان است. اما، عدم تناسب رشد اعتبارات فصل آموزش عالی با رشد مورد انتظار حقوق و دستمزد (حداقل ۱۵ درصد)، احتمال استفاده از اعتبارات سایر برنامه‌ها مانند برنامه‌های پژوهشی برای جبران این کمبود را تقویت می‌کند.

رویکرد دولت در حوزه پژوهش و فناوری

سهم ۳۶ درصدی پژوهش‌های کاربردی از مجموع اعتبارات پژوهشی و توسعه‌ای نشان از حمایت دولت از این پژوهش‌ها دارد. نکته قابل تأمل اینکه دولت در تبصره‌های متعدد سعی کرده است با هدف حمایت از تحقیقات تقاضامحور در قالب پایان‌نامه‌های دانشجویی و کمک به ارتباط دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی با بازار، جهت‌گیری هزینه‌کرد منابع پژوهشی «بانک‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت» و بسیاری از دستگاه‌های اجرایی را به سوی دانشگاه‌ها سوق دهد، اما به چند دلیل این امر امکان تحقق نخواهد یافت که دو مورد مهم از این دلایل: ۱. کاهش شدید اعتبارات پژوهشی «بانک‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت» که مکلف شده‌اند ۴۰ درصد از اعتبارات پژوهشی خود را از طریق موافقتنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی به مصرف برسانند. ۲. عدم پیش‌بینی آیین‌نامه اجرایی برای تخصیص ۱۰ درصد از اعتبارات پژوهشی دستگاه‌های اجرایی برای حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور از طریق پایان‌نامه‌های دانشجویی. ۳. مجاز بودن (نه مکلف) بودن سازمان برنامه و بودجه به هزینه‌کرد یک درصد از اعتبارات دستگاه‌ها برای امور پژوهش.

در خصوص رویکرد دولت در بخش فناوری با توجه به پیش‌بینی عمده اعتبارات این بخش از محل صندوق توسعه ملی که موضوع بند «ه» تبصره «۴» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ است؛ باید گفت حمایت دولت از این بخش عمدتاً متکی بر منابع صندوق توسعه ملی است که مغایر با سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه است و تحقق برداشت از این صندوق منوط به اذن مقام معظم رهبری است.

رویکرد دولت در اصلاح ساختار

بندهای جدید در حوزه پژوهش و فناوری (بندهای «د»، «م» و «ن» - تبصره «۹») حکایت از رویکرد دولت در توجه به ساماندهی مؤسسات پژوهشی وابسته به دستگاه‌های اجرایی (بجز وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) و ساماندهی و بهینه‌سازی کاربری فضاهای در اختیار وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دارد.

توضیح بیشتر در خصوص ساماندهی مؤسسات پژوهشی اینکه پذیرش و تأمین اعتبار برای پذیرش

دانشجوی جدید و صدور مجوز برای تأسیس مراکز و مؤسسات پژوهشی دولتی جدید در مراکز و مؤسسات پژوهشی دولتی وابسته به دستگاه‌های اجرایی ممنوع شده است.

خلاصه مدیریتی

– تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

بندهای حائز اهمیت در تبصره‌های لایحه به موارد قابل توجهی نظیر تأمین اعتبار برای طرح‌های نوآورانه، توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان، تجهیز و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی و فناوری (بند «الف» تبصره «۳» و بند «ه» تبصره «۴»)، اجازه به دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری برای اخذ تسهیلات از بانک‌ها (بند «الف» تبصره «۹»)، کمک به صندوق‌های رفاه دانشجویی برای افزایش منابع مالی (بند «ب» – تبصره «۹»)، ممنوعیت کاهش اعتبارات برنامه‌های پژوهشی توسط دستگاه‌های اجرایی (بند «ه» – تبصره «۹»)، حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور و هم‌زمان حمایت از پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، (بندهای «ح» و «ه» – تبصره «۹») معطوف است.

اکثر تبصره‌ها و بندهای این حوزه تکرار تبصره‌های قوانین بودجه سال‌های گذشته از جمله قانون بودجه سال ۱۳۹۸ است. لذا، سیاست دولت در توجه به موضوعات پیش‌گفته نظیر تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی و فناوری و حمایت از فناوری همچنان ادامه دارد. علاوه بر این رویکرد دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ با عنایت به بند «ه» تبصره «۴»، توجه به نوآوری و حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و به‌طور کلی توجه به اقتصاد دانش‌بنیان و عمدتاً از محل اعتبارات صندوق توسعه ملی بوده است. البته نکته‌ای که بیش از محتوا و مضمون تبصره‌ها اهمیت دارد امکان عملیاتی شدن آنها و شیوه توزیع و اختصاص اعتبارات به دستگاه‌های اجرایی مشمول است. به‌خصوص اینکه بررسی و ارزیابی عملکرد تبصره‌ها در قوانین سنوات گذشته نشان از غیرعملیاتی بودن برخی از تبصره‌ها، به دلایل مختلف از جمله ابهام و اشکال در متن برخی از تبصره‌ها دارد.

بند «ح» تبصره «۹» با موضوع تکلیف «شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت» به مصرف ۴۰ درصد از اعتبارات امور پژوهشی در راستای حل مسائل و مشکلات خود از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی در قالب مندرج در همین بند بالقوه می‌تواند به‌عنوان یکی از اثربخش‌ترین تبصره‌های موجود در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ معرفی شود. دلایل این موضوع کمک این بند به ارتباط دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی با صنعت و بازار، کمک به ایجاد درآمد برای دانشجویان و پژوهشگران، آشنایی دانشگاه‌ها با مسائل صنعت کشور، کمک به بومی شدن صنعت و فناوری و کمک به پویایی تحقیقات در دانشگاه‌هاست. هرچند

تحقق کامل این بند با مشکلاتی روبه‌رو است که در بخش تبصره‌های این گزارش به تفصیل به آن پرداخته شده است؛ اما مهم‌ترین مانع تحقق این بند در سال ۱۳۹۹ کاهش اعتبارات امور پژوهشی دستگاه‌های موضوع این بند یعنی «شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت» به میزان ۸۱ درصد نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ است. کاهش اعتبارات امور پژوهشی این دستگاه‌ها در عین افزایش ۱۶ درصدی مجموع اعتبارات آنها را می‌توان به معنای گریز این دستگاه‌ها از اجرای این بند تلقی نمود.

بند «ه» تبصره «۹» با موضوعات ممنوعیت کاهش اعتبارات پژوهشی دستگاه‌های اجرایی و حمایت آنها از پژوهش‌های تقاضامحور از طریق پایان‌نامه‌های دانشجویی، در صورت تحقق می‌تواند تأثیراتی مانند بند «ح» همین تبصره در حوزه تحقیقات دانشگاهی داشته باشد که از جمله آنها می‌توان کمک به ارتباط دانشگاه‌ها با صنعت و بازار و سوق دادن پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی به سمت حل مسائل کشور را نام برد. این بند به دلیل عدم پیش‌بینی آیین‌نامه اجرایی در قوانین بودجه سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، فاقد عملکرد بوده است.

بندهای جدید در حوزه پژوهش و فناوری به‌خصوص (بندهای «د»، «م» و «ن» - تبصره «۹») حکایت از رویکرد دولت در توجه به ساماندهی مؤسسات پژوهشی وابسته به دستگاه‌های اجرایی (بجز وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) و ساماندهی و بهینه‌سازی کاربری فضاهای در اختیار وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دارد.

– اعتبارات دستگاهی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

مجموع اعتبارات دستگاه‌های مجری آموزش عالی، پژوهشی و فناوری کشور، اعم از هزینه‌ای، اختصاصی و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، با احتساب ردیف‌های متفرقه، بالغ بر ۳۵۴ هزار و ۸۰۵ میلیارد ریال برآورد شده است که در قیاس با اعتبارات مربوط در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ (۳۲۶ هزار و ۱۷۳ میلیارد ریال) از رشدی ۸/۷۸ درصدی حکایت دارد. این اعتبارات با افزودن اعتبارات پیش‌بینی شده در تبصره‌های لایحه در حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری به ۳۹۸ هزار و ۱۷۸ میلیارد ریال می‌رسد (پیوست ۱).

کل اعتبار در نظر گرفته شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ برای وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان‌ها، دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی وابسته آنها، به ترتیب بالغ بر ۱۹۳ هزار و ۵۰۵ میلیارد ریال و ۸۹ هزار و ۹۸۸ میلیارد ریال است که نسبت به سال گذشته به ترتیب ۷/۹۲ و ۱۳/۵۵ درصد رشد نشان می‌دهد.

اعتبارات در نظر گرفته شده برای معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

حدود ۵ هزار و ۵۳۵ میلیارد ریال است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸، ۴/۰۷ درصد رشد داشته است. شایان ذکر است که بخش قابل توجهی از ۵ هزار و ۵۳۵ میلیارد ریال از اعتبار پیش‌بینی شده (۴۷/۱ درصد) معطوف به ستاد آن معاونت و مابقی مربوط به ستادها و مراکز فناوری وابسته این معاونت نظیر ستاد توسعه فناوری نانو و ستاد توسعه زیست‌فناوری و... است.

وضعیت فصل آموزش عالی و فصول پژوهش در «امور آموزش و پژوهش» در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹
اعتبارات فصل آموزش عالی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۲۳۳ هزار و ۴۸۴ میلیارد ریال برآورد شده است که حدود ۸/۱۴ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ رشد نشان می‌دهد. این میزان رشد کمترین رشد در بین فصول آموزش (آموزش عالی، آموزش و پرورش و آموزش فنی و حرفه‌ای) است (جدول ۱). همچنین، سهم فصل آموزش عالی از امور آموزش و پژوهش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ حدود ۲۵/۶۶ درصد است که نسبت به همین سهم در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ (۲۷/۱۶ درصد) کاهش یافته است.

همچنین، اعتبارات مجموع فصول پژوهش (پایه‌ای، توسعه‌ای و تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش») بالغ بر ۵۵ هزار و ۹۸ میلیارد ریال برآورد شده است که نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ حدود ۰/۶۵ درصد کاهش داشته است و تنها ۶/۰۵ درصد از اعتبارات «امور آموزش و پژوهش» را شامل می‌شود. این امر نشان می‌دهد کمترین توجه دولت در «امور آموزش و پژوهش» معطوف به فصول پژوهش بوده است. البته اگر به اعتبارات فصول پژوهش، اعتبارات تخمینی مربوط به برنامه‌های دارای ماهیت پژوهشی ذیل فصل آموزش عالی اضافه شود مجموع اعتبارات پژوهشی ذیل «امور آموزش و پژوهش» به بالغ بر ۸۳ هزار و ۴۰۹ میلیارد ریال می‌رسد. به موارد مذکور این نکته را نیز باید افزود که سهم اعتبارات پژوهشی برآورد شده فوق از مجموع کل اعتبارات تحقیق و توسعه و فناوری ذیل امور ده‌گانه ۶۳/۵۶ درصد است. این موضوع به این مفهوم است که حدود ۴۶ درصد از اعتبارات پژوهشی ذیل سایر امور توزیع و پراکنده شده‌اند. با توجه به اینکه بخش قابل توجهی از دانشجویان و اعضای هیئت علمی کشور در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی حسب مورد به تحصیل، تدریس و تحقیق اشتغال دارند، ضروری است تخصیص اعتبارات پژوهشی دستگاه‌های اجرایی موضوع بند «ه» تبصره «۹» منوط به عقد قرارداد پژوهشی با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی با هدف حمایت از پایان‌نامه‌های تقاضامحور شود.

۱. بررسی تبصره‌های ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور و عملکرد آن در سال ۱۳۹۸

• تبصره «۳» بند «الف»

با رعایت بند «الف» ماده (۴) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه در سال ۱۳۹۹ سقف تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) برای طرح‌های دولتی و غیردولتی علاوه بر باقی مانده سهمیه سال‌های قبل، معادل ریالی سی میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار تعیین می‌شود. ...

دولت مجاز است یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) فوق‌الذکر را برای استفاده از منابع بانک‌ها و مؤسسات مالی و توسعه‌ای بین‌المللی به منظور تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی با تضمین دولت و بازپرداخت آن، از محل اعتبارات بودجه عمومی تأمین کند.

– عملکرد سال ۱۳۹۸

معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری عملکردی در خصوص این بند از تبصره «۳» نداشته‌اند. تعلل تأمین‌کنندگان مالی (فاینانسرها) در پذیرش تعهدات طرف ایرانی به دلیل تحریم‌های اقتصادی، کاهش امکان انتقال پول به ایران و کاهش امکان خرید تجهیزات از مجاری قانونی، از جمله علل عدم تحقق این حکم بوده است.

– ارزیابی

با توجه به فرسوده بودن و یا قدیمی شدن تجهیزات آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی ... وجود این بند در لایحه بودجه به شرط داشتن عملکرد ضروری است. این تبصره با توجه به نقش بالقوه‌ای که می‌تواند در تأمین تجهیزات مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری داشته باشد، ضروری است. با توجه به اقدامات و تجربیات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در خصوص بهره‌گیری از این تبصره و شناختی که از موانع پیش رو حاصل شده است، می‌توان تحریم‌ها را مهم‌ترین عامل عدم تحقق این تبصره قلمداد کرد.

• تبصره «۴» بند «ه»

بند «ه» – به دولت اجازه داده می‌شود مبلغ سه میلیارد و چهارصد و بیست و پنج میلیون (۳,۴۲۵,۰۰۰,۰۰۰) یورو از منابع سال ۱۳۹۹ صندوق توسعه ملی را به صورت تسهیلات ارزی با تضمین دولت به شرح جدول این بند برداشت کرده و منابع مذکور را با رعایت شرایط زیر به مصرف برساند:

جدول الف - مربوط به بند «ه» تبصره «۴» با موضوع برداشت از صندوق توسعه ملی

ردیف	عنوان	اعتبار
۵	تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای اهداف آموزشی	تا سقف ۵۰ میلیون یورو
۶	طرح‌های نوآورانه جهاد دانشگاهی	تا سقف ۱۵ میلیون یورو
۷	طرح‌های نوآورانه معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	تا سقف ۷۰ میلیون یورو
۱۳	شرکت‌های دانش‌بنیان در استان‌ها	تا سقف ۱۰۰ میلیون یورو
۱۵	کارخانه‌های نوآوری	تا سقف ۵۰ میلیون یورو

۳. گزارش عملکرد ۶ ماهه این بند توسط سازمان برنامه و بودجه و هیئت نظارت صندوق توسعه ملی به‌طور مستقل تهیه و ارسال شود.

۴. تجهیزات مورد نیاز این طرح‌ها که حسب مورد بنا به اعلام وزارت صنعت، معدن و تجارت و یا معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور مشابه داخلی ندارد، از خارج تأمین شود.

۵. تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری «ردیف (۵) جدول» که حسب مورد بنا به اعلام معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور مشابه داخلی ندارد، از خارج تأمین شود.

- عملکرد

این بند در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حوزه تحقیقات و فناوری اعتباراتی را به ترتیب زیر در نظر گرفته بود:

جدول ب - برداشت از صندوق توسعه ملی در قانون بودجه سال ۱۳۹۸

ردیف	عنوان	اعتبار
۵	تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	تا سقف ۴۰ میلیون یورو
۶	طرح‌های نوآورانه جهاد دانشگاهی	تا سقف ۱۵ میلیون یورو
۷	طرح‌های نوآورانه معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	تا سقف ۷۰ میلیون یورو

در ادامه عملکرد هر کدام از ردیف‌های جدول آمده است:

- عملکرد ردیف ۵ جدول در سال ۱۳۹۸

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در جهت استفاده از اعتبارات این تبصره لیست تجهیزات تحقیقاتی و قطعات درخواستی دانشگاه‌ها را تهیه و پس از جمع‌بندی درخواست‌ها، تعریف شاخص‌های توزیع اعتبار، برگزاری جلسات با سازمان برنامه و بودجه کشور برای بررسی اعتبارات پیشنهادی و شاخص‌ها موافقتنامه مربوطه را تهیه و به سازمان برنامه ارسال نموده است.

– عملکرد ردیف ۶ جدول در سال ۱۳۹۸

جهاد دانشگاهی اعتباری به مبلغ ۳۶۲,۲۵۵ میلیون ریال معادل ۳,۷۵۰,۰۰۰ یورو جذب کرده است. جهاد دانشگاهی ۳۱ طرح نوآورانه در حوزه‌های توسعه علوم پزشکی، توسعه علوم مهندسی و فناوری و همچنین تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی در دست اقدام دارد. از جمله این طرح‌ها می‌توان تولید جنین منجمد برای اصلاح نژاد گاو شیری، کسب فناوری تولید چهار نوع بذر هیبریدی سبزی و صیفی‌جات و تولید واکسن سیاه‌سرفه را نام برد. گزارش عملکرد جهاد حاکی از آن است که ۱۰۰ درصد تخصیص مرحله اول برای این طرح‌ها هزینه شده است. مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه و تخصیص مرحله دوم اعتبار در دست اقدام است.^۱

– عملکرد ردیف ۷ جدول در خصوص اعتبارات معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور سال ۱۳۹۸

معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور در دو مرحله طی سال ۱۳۹۸ از محل این تبصره ۳۵ میلیون یورو (بالغ بر ۴۳۰ میلیارد تومان) اعتبار جذب کرده و ۱۰۰ درصد این اعتبارات را در راستای برنامه‌های مورد توافق با سازمان برنامه هزینه نموده است. هرچند گزارش شده است که «این برنامه‌ها جهت کمک به تولید صنعتی محصولات راهبردی در صنایع الکترونیک، حمل‌ونقل پیشرفته و کمک به توسعه فناوری‌های پیشرفته در حوزه سلامت و... بوده است»؛ با این همه اهداف طرح‌ها، مجریان و نتایج مترتب برای طرح‌های مذکور مشخص نشده است.

– ارزیابی

بند «ه» تبصره «۴» یکی از بندهای مهم و تأثیرگذار در حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری است. اما به نظر می‌رسد نحوه توزیع اعتبارات ارزی موضوع این بند به گونه‌ای نیست که اهداف آن را تأمین نماید. به عنوان مثال با وجود «عبارت کارخانه‌های نوآوری» در ردیف ۱۵ جدول به نظر می‌رسد دولت قصد دارد اعتبارات این ردیف را صرف ایجاد ساختاری موازی با پارک‌های علم و فناوری کند که موجبات صرف هزینه‌های زیادی بدون کمک به پیشرفت فناوری و نوآوری را فراهم می‌آورد. یا اینکه دولت در ردیف ۱۳ جدول عبارت «شرکت‌های دانش‌بنیان در استان‌ها» را بدون تعیین متولی و مشخص نمودن منظور از عبارت «در استان‌ها» استفاده نموده است. این در حالی است که در قانون «حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات» شیوه حمایت از این شرکت‌ها و تأمین مالی آنها تصریح شده است. به موجب این قانون صندوق نوآوری و شکوفایی برای حمایت از این شرکت‌ها تأسیس شده است و طبق تبصره «۲» ماده (۵) قانون فوق مبلغ ۳,۰۰۰ میلیارد تومان سرمایه اولیه این صندوق بوده است که باید ظرف سه سال از محل صندوق توسعه ملی یا حساب ذخیره ارزی تأمین می‌شد.

۱. گزارش سازمان برنامه و بودجه.

علاوه بر این، در ماده (۵) قانون مذکور دولت موظف شده است از سال سوم به بعد در لایحه بودجه، حداقل نیم درصد (۰/۵٪) از منابع بودجه عمومی خود را جهت کمک به این صندوق در نظر بگیرد. هر چند به موجب قانون بودجه سال ۱۳۹۶، ماهیت حقوقی این صندوق به عمومی غیردولتی تغییر یافته است. همچنین، در خصوص بند «ه» تبصره «۴» توجه به نکات زیر ضروری است:

۱. عبارت‌های «شرکت‌های دانش‌بنیان در استان‌ها» و «کارخانه‌های نوآوری» در ردیف‌های ۱۳ و ۱۵ جدول موضوع تبصره «۴» بند «ه» مبهم است. همچنین قابل تأمل اینکه اگر این اعتبارات استانی است چرایی عدم ذکر آن در جدول (۱۰) لایحه و سهم هر استان محل سؤال است. توضیح لازم اینکه شرکت‌های دانش‌بنیان در استان‌ها دربرگیرنده شرکت‌های دانش‌بنیان در سطح کشور است و از این حیث موجب تمیز و تفکیکی نمی‌تواند باشد مگر اینکه به شرکت‌های دانش‌بنیان در استان یا استان‌های خاصی اشاره شود. همچنین، کارخانه‌های نوآوری واژه تعریف‌شده‌ای در قوانین بالادستی نیست و متولی آن نیز در تبصره مشخص نشده است.
۲. متولی قانونی توزیع اعتبار ۱۰۰ میلیون یورویی برای شرکت‌های دانش‌بنیان تعیین نشده است.
۳. دولت از منابع بودجه عمومی خود اعتباراتی جهت کمک به این صندوق نوآوری و شکوفایی در نظر نگرفته است.

– پیشنهاد

۱. نسبت به مرجع توزیع اعتبارات مذکور مانند صندوق نوآوری و شکوفایی و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور یا مراجع استانی رفع ابهام شود. با توجه به عضویت وزیران علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاون علمی فناوری رئیس‌جمهور و معاون رئیس‌جمهور، رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور و دیگر اعضای هیئت وزیران در هیئت امنای صندوق نوآوری و شکوفایی، امکان تعیین تکلیف طرح‌های موضوع این تبصره از طریق هیئت امنای صندوق وجود دارد.
۲. سهم تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری زیرمجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌های علوم پزشکی و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری زیرمجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در ردیف ۵ جدول بند «ه» تبصره «۴» تفکیک شود.
۳. گزارش عملکرد این حکم انتشار عمومی یابد.

• تبصره «۵» بند «ف»

بند «ف» - مهلت واگذاری اوراق مالی اسلامی غیرنقدی (تحویل به طلبکاران) منتشره در سال ۱۳۹۹،

برای کلیه دستگاه‌های اجرایی از جمله دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، تابع قانون اصلاح مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور^۱ است.

- ارزیابی و پیشنهاد

دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور از جمله دانشگاه‌ها به موجب همان ماده، از «قانون محاسبات عمومی کشور» مستثنا شده‌اند. لذا پیشنهاد می‌شود:

عبارت «از جمله دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور»

از متن بند «ف» حذف شود.

• تبصره «۶» بند «الف»

سقف معافیت مالیاتی موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۴ و اصلاحات بعدی آن در سال ۱۳۹۹ سالیانه مبلغ سیصد و شصت میلیون (۳۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. نرخ مالیات بر کل درآمد کارکنان دولتی و غیردولتی اعم از حقوق و مزایای فوق‌العاده (به استثنای تبصره‌های «۱» و «۲» ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم و اصلاحات بعدی آن و با رعایت ماده (۵) قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به اعضای هیئت علمی مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی) و کارانه‌ها بر مازاد بر مبلغ مذکور تا یک‌ونیم برابر آن مشمول مالیات سالیانه ده درصد (۱۰٪) و نسبت به مازاد آن یک‌ونیم برابر تا دوونیم برابر آن مشمول مالیات سالیانه پانزده درصد (۱۵٪) و نسبت به مازاد دوونیم برابر تا چهار برابر آن مشمول مالیات سالیانه بیست درصد (۲۰٪) و نسبت به مازاد چهار برابر تا ۶ برابر مشمول مالیات بیست‌وپنج درصد (۲۵٪) و نسبت به مازاد ۶ برابر سی‌وپنج درصد (۳۵٪) می‌باشد. میزان معافیت مالیاتی اشخاص موضوع مواد (۵۷) و (۱۰۱) قانون مالیات‌های مستقیم سالیانه مبلغ دویست و هشتاد و هشت میلیون (۲۸۸,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.

- پیشنهاد

تصویب ابقای این تبصره با توجه به تعیین تکلیف چگونگی اخذ مالیات بر حقوق اعضای هیئت علمی ضروری است.

• تبصره «۹» بند «الف»

بند «الف» - به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود

۱. (۶۲) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور ماده واحده - مهلت‌های مذکور در مواد (۶۲) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱ برای تعهد و پرداخت هزینه‌های جاری و عمرانی (سرمایه‌گذاری ثابت) اعم از اینکه از محل اعتبارات عمومی و یا اختصاصی تأمین شده و تا پایان سال مالی توسط خزانه‌داری کل در اختیار ذی‌حسابی دستگاه‌های ذی‌ربط قرار گرفته باشند به ترتیب برای هزینه‌های جاری پایان فروردین‌ماه و هزینه‌های عمرانی پایان تیرماه سال بعد اصلاح می‌گردد.

با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۸ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت احداث خوابگاه‌های متاهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه استفاده و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند. صندوق‌های رفاه دانشجویان مکلفند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیت‌های خود به منظور پرداخت یارانه سود و کارمزد با اولویت احداث خوابگاه‌های متاهلین اقدام کنند.

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری اعم از دولتی و غیردولتی نیز می‌توانند با رعایت مفاد این بند، از تسهیلات بانکی برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های خود استفاده نمایند.

– عملکرد سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

در سال ۱۳۹۷ تعداد ۱۰ پروژه شامل سه فضای آموزشی و پژوهشی و هفت پروژه خوابگاهی در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در مجموع با زیربنای ۵۶ هزار و ۷۰۰ متر مربع، تسهیلاتی به میزان ۲۴۱ هزار و ۴۰۰ میلیون ریال دریافت نموده‌اند.

وزارت بهداشت در دو سال ذکر شده عملکردی نداشته است. وزارت علوم نیز برای سال ۱۳۹۸

عملکردی گزارش نکرده است.

– ارزیابی و پیشنهاد

تأمین خوابگاه فقط در ساخت خوابگاه خلاصه نمی‌شود، بلکه خوابگاه‌هایی وجود دارد که برای استفاده نیاز به تکمیل و تجهیز دارند. همچنین در برخی مناطق امکان احداث خوابگاه وجود ندارد و باید ساختمان‌هایی برای این منظور خریداری شود. بنابراین پیشنهاد می‌شود:

قبل از عبارت «با اولویت» عبارت «برای ساخت، خرید و یا تکمیل خوابگاه‌ها» اضافه شود.

• تبصره «۹» بند «ب»

بند «ب» – صد درصد (۱۰۰٪) وجوه اداره شده پرداختی از محل بازپرداخت وام‌های شهریه دانشجویی از سال ۱۳۸۵ تا سال ۱۳۹۸ تا سقف هشتصد میلیارد (۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. وجوه مذکور به صندوق‌های رفاه دانشجویی به‌عنوان کمک جهت افزایش منابع مالی صندوق‌های مزبور اختصاص می‌یابد تا براساس اساسنامه مصوب، صرف پرداخت وام شهریه به دانشجویان و سایر پرداخت‌های رفاهی دانشجویی شود.

– عملکرد سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

در سال ۱۳۹۸ عملکرد ۶ ماهه صندوق در این بند از محل بازپرداخت وجوه اداره شده (وام شهریه دانشجویی) بالغ بر ۲۸ میلیارد و ۷۰۰ میلیون تومان یعنی حدود ۳۶ درصد اعتبار پیش‌بینی شده در قانون بوده است.

در سال ۱۳۹۷ عملکرد صندوق مبلغ ۸۴۶,۲۶۴ میلیون ریال منابع حاصل از بازپرداخت وجوه اداره شده (وام شهریه دانشجویی) و مبلغ ۳,۲۷۹,۴۴۵ میلیون ریال وجوه حاصل از سایر فعالیت‌های صندوق بوده است. مجموع عملکرد این بند در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ معادل ۴,۱۲۵,۷۰۹ میلیون ریال بوده است.

• تبصره «۹» بند «ج»

بند «ج» – مازاد هزینه تحصیلی دانشجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور نسبت به اعتبارات مندرج در این قانون در قالب وام از طریق صندوق رفاه دانشجویان در اختیار این افراد قرار می‌گیرد. اقساط وام‌های مذکور پس از فراغت از تحصیل و اشتغال به کار افراد، پرداخت می‌شود. دانشجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی مزبور در اولویت دریافت وام می‌باشند.

– عملکرد سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

در سال ۱۳۹۷: مبلغ ۱۰,۰۱۵ میلیون ریال پرداختی به دانشجویان کمیته امداد و مبلغ ۵,۷۴۳ میلیون ریال پرداختی به دانشجویان بهزیستی بوده است. مجموع عملکرد بند «د» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۷ از دو بند فوق معادل ۱۵,۷۵۸ میلیون ریال است.

در سال ۱۳۹۸: بالغ بر ۴ هزار و ۴۶۰ میلیون ریال پرداختی به دانشجویان کمیته امداد و ۲ هزار و ۶۴۰ میلیون ریال پرداختی به دانشجویان بهزیستی و مجموع عملکرد ۷۱۰ میلیون و ۷۰۰ هزار تومان بوده است.

– ارزیابی و پیشنهاد

اینکه مازاد هزینه تحصیلی دانشجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی و سازمان بهزیستی از طریق صندوق رفاه دانشجویان تأمین شود اقدام انسان‌دوستانه و مؤثری است، با این همه از این حیث که بازپرداخت اقساط مربوط نیز برای این عده از دانش‌آموختگان حداقل تا زمان اشتغال و خروج از چتر حمایتی کمیته امداد و سازمان بهزیستی مقدور نیست و این تأخیر و یا عدم تحقق می‌تواند مشکلاتی را برای صندوق‌های رفاه دانشجویی ایجاد کند، پیشنهاد می‌شود پیش‌بینی ردیفی برای جبران خسارت‌های ناشی از این‌گونه عدم پرداخت‌ها در نظر گرفته شود.

• تبصره «۹» بند «د»

بند «د» - به وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اجازه داده می‌شود به منظور ساماندهی و بهینه‌سازی کاربری بخشی از املاک و فضاهای آموزشی، ورزشی و تربیتی خود و با رعایت ملاحظات آموزشی و تربیتی، نسبت به احداث، بازسازی و بهره‌برداری از آنها اقدام کنند. تغییر کاربری موضوع این بند به ترتیب به پیشنهاد شورای آموزش و پرورش استان و همچنین هیئت امنای هر دانشگاه و تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن صورت می‌گیرد و از پرداخت کلیه عوارض شامل تغییر کاربری، نقل و انتقال املاک، أخذ گواهی بهره‌برداری، احداث، تخریب، بازسازی و سایر عوارض شهرداری معاف می‌باشد.

پهنه‌های بزرگ از جمله پردیس‌های دانشگاهی مشمول مفاد این بند نمی‌شوند.

- سابقه در قانون بودجه سال ۱۳۹۸

این تبصره در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور دیده نشده است.

- ارزیابی و پیشنهاد

با توجه به مشکلات مترتب بر املاک در اختیار وزارتین آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری و هزینه‌های مشمول هرگونه نقل و انتقال و تغییر کاربری، وجود این تبصره می‌تواند راهگشا باشد و بخشی از امکانات پیش روی این دو وزارتخانه را مرتفع سازد. همچنین با توجه به اینکه امکان استفاده مراکز پژوهشی و فناوری از معافیت‌های این بند وجود ندارد پیشنهاد می‌شود پس از عبارت «املاک و فضاهای آموزشی» عبارت «و پژوهشی» و پس از عبارت «هیئت امنای» عبارت «مراکز پژوهشی و فناوری» اضافه شود. همچنین با توجه به عدم ذکر نام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در این بند، نام این وزارتخانه نیز در این بند اضافه گردد.

• تبصره «۹» بند «ه»

۱. در راستای تحقق اهداف نقشه جامع علمی کشور، کاهش اعتبارات برنامه‌های پژوهشی توسط دستگاه‌های اجرایی ممنوع است.

۲. در راستای اجرای بند «ج» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور، کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، با رعایت ماده (۱۱۷) آن قانون و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور که از اعتبارات برنامه «پژوهش‌های کاربردی» استفاده می‌کنند، مکلفند حداقل معادل ده درصد (۱۰٪) این اعتبارات را با اعلام فراخوان در موضوعات

مورد نیاز خود، از طریق پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری هزینه کنند.

– عملکرد سال ۱۳۹۸

برای این بند تبصره با وجود اینکه حدود ۱۰۶ دستگاه مشمول آن هستند گزارش عملکردی ارائه نشده است.

– ارزیابی و پیشنهاد

بند «ه» تبصره «۹» مانند بند «ح» همین تبصره می‌تواند به ارتباط دانشگاه‌ها با صنعت و بازار و سوق دادن پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی به سمت مسائل کشور، کمک نماید. بنابراین، بند «ه» تبصره «۹» در صورت داشتن عملکرد می‌تواند یکی از بندهای مهم و تأثیرگذار در حوزه تحقیقات و فناوری باشد که به دلیل عدم پیش‌بینی آیین‌نامه اجرایی برای آن، تاکنون فاقد عملکرد بوده است. لذا، پیشنهاد می‌شود در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، تدوین آیین‌نامه اجرایی از سوی سازمان برنامه و بودجه با همکاری وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیئت وزیران برسد.

• تبصره «۹» بند «و»

به منظور ارتقای شاخص‌های علمی، پژوهشی، فناوری و مهارتی، اعتبارات قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای مناطق کمتر توسعه‌یافته مصوب ۱۳۹۳/۷/۳۰، قابل اختصاص به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش فنی‌وحرفه‌ای و جهاد دانشگاهی مستقر در استان نیز است.

– عملکرد سال ۱۳۹۸

در بخش علم و فناوری از ۴۵۹ هزار میلیون ریال اعتبار ابلاغی، مبلغ ۱۱۰ هزار میلیون ریال به ۱۶ طرح اختصاص دارد که ۹ مورد آن به پارک‌های علم و فناوری به میزان ۳۳ هزار میلیون ریال، ۴ مورد به جهاد دانشگاهی به میزان ۷۲ هزار میلیون ریال، یک مورد به پژوهشگاه ملی اقیانوس‌شناسی و علوم جوی به میزان ۲ هزار میلیون ریال، یک مورد به دانشگاه شهید بهشتی - پردیس زیرآب سوادکوه به میزان ۴۰۰ میلیون ریال و یک مورد هم به بنیاد ملی نخبگان چهارمحال و بختیاری به میزان ۲ هزار و ۶۰۰ میلیون ریال اختصاص یافته است.

در سال ۱۳۹۸ مبلغ یک میلیون و ۱۵۹ هزار و ۳۶۵ میلیون ریال به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی اختصاص یافته است.

– ارزیابی و پیشنهاد

وجود این تبصره برای پیشبرد برنامه‌های مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی پارک‌های علم و فناوری مثبت ارزیابی می‌شود. ارتقای شاخص‌های علمی، پژوهشی و فناوری مستلزم در نظر گرفتن و توجه مؤسسات پژوهشی در کنار مؤسسات آموزش عالی است. با عنایت به مراتب فوق پیشنهاد می‌شود در متن تبصره عبارت «و پژوهشی» بعد از «مؤسسات آموزش عالی» آورده شود. در غیر این صورت امکان استفاده مؤسسات پژوهشی از اعتبارات موضوع این بند وجود ندارد. همچنین تصریح شود که استفاده از این امکان نباید موجبی برای کسر از درآمد اختصاص دستگاه بهره‌بردار تلقی شود.

• تبصره «۹» بند «ز»

در راستای اجرای بند «ب» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر اختصاص حداقل یک (۱٪) درصد از اعتبارات هزینه‌ای تخصیص‌یافته به دستگاه‌های اجرایی (به‌استثنای فصول ۱ و ۶) به امور پژوهشی و توسعه فناوری، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مجاز است اعتبارات موضوع این ماده را از سرجمع اعتبارات هزینه‌ای استان کسر کرده و با هماهنگی دستگاه‌های اجرایی استانی و براساس اولویت‌ها و سیاست‌های پژوهشی مصوب و نیازهای استان و در چارچوب دستورالعمل ابلاغی سازمان برنامه و بودجه کشور (که با هماهنگی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین می‌شود) برای امور پژوهشی و توسعه فناوری دستگاه‌های اجرایی استانی تعیین شده توسط آن شورا و جهاد دانشگاهی استان اختصاص دهد.

دستگاه‌های مذکور مکلفند نحوه هزینه‌کرد این بند را هر ۶ ماه یک‌بار به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری و مرکز آمار ایران گزارش دهند و شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری موظف است گزارش سالیانه این بند را حداکثر تا پایان مردادماه سال بعد به مجلس شورای اسلامی ارائه کند. همچنین مرکز آمار ایران مکلف است سالیانه اطلاعات مربوط به هزینه‌کرد تحقیق و توسعه را منتشر کند.

– عملکرد سال ۱۳۹۷

– اعلام شاخص‌های توزیع اعتبار استانی در دو بخش آموزش عالی و علم و فناوری به امور استان‌ها و مناطق و انجام مکاتبات لازم برای رفع ابهامات موجود در زمینه شاخص‌های توزیع و نیز پاسخگویی به مکاتبات متعدد استان‌ها در این زمینه.

– از مجموع ۵۵۰,۳۰۰ میلیون ریال اعتبار ابلاغی مبلغ ۱۴۷ هزار و ۴۴۴ میلیون ریال به ۱۶ طرح تخصیص یافته که ۱۰ مورد آن به پارک‌های علم و فناوری به میزان ۶۵ هزار و ۴۵۰ میلیون ریال، سه مورد به جهاد دانشگاهی به میزان ۷۴ هزار و ۵۴۴ میلیون ریال، یک مورد به پژوهشگاه ملی اقیانوس‌شناسی و علوم جوی به میزان ۲ هزار میلیون ریال، یک مورد به پژوهشگاه دانش‌های بنیادی به

میزان ۲ هزار میلیون ریال و یک مورد هم به بنیاد ملی نخبگان چهارمحل و بختیاری به میزان ۳ هزار و ۴۵۰ میلیون ریال تعلق داشته است.

– عملکرد سال ۱۳۹۸

در سال ۱۳۹۷ در اجرای بند «ح» تبصره «۹»، ۲۰۷ دستگاه اقدام به ثبت طرح در سامانه سمات نموده‌اند و از بین مجموع طرح‌های ارائه شده، ۴۹۴ طرح با برآورد مالی ۲۵۰ میلیارد ریال و اعتبار پرداختی ۳۴ میلیارد ریال در کمیسیون‌های تخصصی دبیرخانه شورای عالی عتف تعیین تکلیف شده است، اما عملکردی برای ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۸ اعلام نشده است.

دستورالعمل مربوطه با محوریت امور استان‌ها و همکاری امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری و دستگاه‌های مربوط تهیه و تدوین و طی شماره ۱۹۷۹۹۸ مورخ ۱۳۹۸/۰۴/۱۸ ابلاغ شده است.

– مشکلات تحقق بند «ز» تبصره «۹»

دستورالعمل اجرایی این بند به دلیل عدم رعایت ساختارهای قانونی شکل گرفته در سطح استان با فرایند بررسی طرح‌ها در قالب دستورالعمل اجرایی ماده (۵۶) قانون الحاق برخی مواد به تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در تعارض است. درحالی‌که در راستای اجرای قانون اخیرالذکر نماینده کارگروه‌های آموزش، پژوهش و فناوری و نوآوری استان‌ها از سوی رئیس شورای برنامه‌ریزی توسعه استان به دبیرخانه معرفی می‌شوند و وظایف محوله توسط این نمایندگان صورت می‌گیرد، دستورالعمل بند «ز» اشاره دارد که این امر باید توسط سازمان مدیریت و برنامه استان انجام شود. حال آنکه به‌طور منطقی تعریف دو نماینده برای بررسی و تأیید یک طرح در سامانه امکان‌پذیر نمی‌باشد.

– ارزیابی

چنانکه پیش از این عنوان شد، دلیل عملکرد ضعیف این بند از تبصره را باید در تعارض دستورالعمل مربوط به آن و دستورالعمل اجرایی ماده (۵۶) قانون الحاق و یا به صورت کلی در نحوه عمل شورای استان جستجو کرد که بنابر اعلام دستگاه‌های اجرایی ذی‌نفع، دستگاه‌های استانی بیش از آنچه بخواهند در این خصوص با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری استان هماهنگی و همکاری داشته باشند، به‌صورت درون‌دستگاهی عمل می‌کنند.

– پیشنهاد

با توجه به نقش مؤثر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری در تحقق اهداف این جز از تبصره پیشنهاد می‌شود با بازنگری و اصلاح دستورالعمل مربوط، از ظرفیت نهادهای علمی و پژوهشی استان در پیشبرد طرح‌های توسعه‌ای استانی استفاده شود.

• تبصره «۹» بند «ح»

شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون، مکلفند در اجرای تکالیف قانونی مربوط، حداقل چهل درصد (۴۰٪) از هزینه امور پژوهشی خود مندرج در آن پیوست را در مقاطع سه‌ماهه به میزان بیست‌وپنج درصد (۲۵٪)، به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند تا در راستای حل مسائل و مشکلات خود از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی و در قالب طرح (پروژه)‌های کاربردی، عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، طرح (پروژه)‌های پسادکتری و طرح (پروژه)‌های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیرشاغل به مصرف برسانند. مانده اعتبار این حساب جهت استمرار اقدامات مذکور به سال مالی بعد منتقل می‌شود.

در صورت واریز نشدن وجوه مربوط در موعد مقرر توسط هریک از شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، به خزانه‌داری کل کشور اجازه داده می‌شود رأساً مبلغ مربوط را از حساب آنها نزد خزانه برداشت کرده و آن را به حساب خاص موضوع این بند واریز کند.

این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آنها در این قانون محسوب و عیناً پس از تبادل توافقنامه توسط آنها به سازمان برنامه و بودجه کشور و خزانه‌داری کل کشور، توسط خزانه‌داری کل کشور به مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی و یا جهاد دانشگاهی طرف قرارداد برگشت داده می‌شود، به طوری که تا پایان سال مالی کل مبلغ توافقنامه‌ها تسویه شود.

اعتبارات موضوع این بند در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری و جهاد دانشگاهی به صورت امانی هزینه می‌شود.

حداقل سهم قابل پرداخت به دانشجویان، پژوهشگران پسادکتری، دانش‌آموختگان پژوهشگر و نیروهای کارورز از مبلغ هر طرح (پروژه) شصت درصد (۶۰٪) خواهد بود.

شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات موضوع این بند می‌توانند حداکثر تا ده درصد (۱۰٪) از مبلغ چهل درصد (۴۰٪) هزینه امور پژوهشی مذکور را از طریق دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی وابسته به خود و جهاد دانشگاهی در چارچوب آیین‌نامه زیر هزینه نمایند.

آیین‌نامه اجرایی این بند شامل سازوکارهای مربوط، چگونگی مصرف و سایر موارد به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

– عملکرد سال ۱۳۹۸

آیین‌نامه اجرایی بند «ح» تبصره «۹» ماده‌واحد بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور در تاریخ ۱۳۹۸/۰۲/۲۴ پس از تصویب در هیئت وزیران توسط معاون اول رئیس‌جمهور جهت اجرا به کلیه دستگاه‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات مشمول ابلاغ شده است.

– اقدامات انجام شده توسط دبیرخانه شورای عالی عتف

۱. تهیه پیش‌نویس آیین‌نامه اجرایی بند «ح» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۸
  ۲. تصویب پیش‌نویس آیین‌نامه اجرایی بند مذکور
  ۳. استخراج فهرست شرکت‌های مشمول و اعتبارات مربوط به آنها
  ۴. مکاتبه با تقاضاکنندگان مشمول و عرضه‌کنندگان پژوهش و فناوری جهت اجرای این بند از تبصره
  ۵. به‌روزرسانی سامانه سابع به‌منظور اجرای قانون در سال ۱۳۹۸
- همان‌طور که در جدول زیر نشان داده شده است با توجه به مفاد تکلیف قانونی فوق و براساس فهرست شرکت‌های مندرج در پیوست ۳ قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، تعداد ۲۹۱ شرکت، بانک و مؤسسه انتفاعی شناسایی شده‌اند که مشمول اجرای تکلیف می‌باشند. کل اعتبار مشمول بند «ح» تبصره بودجه ۱۳۹۸ حدود ۶۷۳۶ میلیارد ریال می‌باشد که از این رقم ۸۹ درصد مربوط به شرکت‌ها، یک درصد سهم بانک‌ها و ۱۰ درصد سهم مؤسسات انتفاعی است.

جدول ج – مجموع اعتبارات مشمول بند «ح» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۸

درصد از کل	اعتبارات بند «ح» تبصره «۹» قانون بودجه ۱۳۹۸ (میلیون ریال)	تعداد کل	
۸۹	۶۰۲۰۳۳۵	۲۸۰	شرکت‌های سودده
۱	۷۴۱۰۲	۹	بانک‌ها
۱۰	۶۴۲۰۰۰	۲	مؤسسات انتفاعی
۱۰۰	۶۷۳۶۴۳۷	۲۹۱	مجموع

مأخذ: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

تا تاریخ ۱۶ آذرماه ۱۳۹۸، مبلغ ۱۱۳۱ میلیارد ریال توسط مشمولین به حساب خزانه واریز شده است و یا توسط خزانه از حساب مشمولین برداشت شده است.

– اقدامات انجام شده توسط دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی

همان‌طور که در جدول زیر نشان داده شده است براساس اطلاعات ثبت شده در سامانه در سال ۱۳۹۸، ۴۴۱ پیشنهاد از سوی دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز پژوهشی برای نیازهای اعلام شده ارسال شده است. از بین پیشنهادهای ارسال شده، ۶۵ پیشنهاد پس از بررسی تأیید شده و قراردادهای مربوطه بین

دانشگاه و شرکت با اعتباری حدود ۲۴۶,۴۸۱ میلیون ریال منعقد شده است.

- چالش‌ها و مشکلات تحقق بند «ح» تبصره «۹»

بند «ح» تبصره «۹» بالقوه می‌تواند به‌عنوان یکی از اثربخش‌ترین تبصره‌های موجود در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ معرفی شود. دلایل این موضوع اثربخشی این حکم به ارتباط بین دانشگاه و صنعت، کمک به ایجاد درآمد برای دانشجویان و پژوهشگران، فراهم آوردن زمینه اشتغال هدمند فارغ‌التحصیلان، آشنایی دانشگاه‌ها با مسائل صنعت کشور، کمک به بومی شدن صنعت و فناوری و کمک به پویایی تحقیقات در دانشگاه‌هاست. با این وصف تحقق این بند از تبصره با چالش‌هایی به شرح زیر مواجه است:

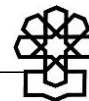
۱. دستگاه‌های موضوع این تبصره یعنی شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت هزینه امور پژوهشی خود را در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۸، به میزان ۸۱ درصد کاهش داده‌اند. مجموع اعتبارات امور پژوهشی این دستگاه‌ها قانون بودجه سال ۱۳۹۸ بالغ بر ۱۶ هزار و ۸۴۱ میلیارد ریال بوده است که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ به ۳ هزار و ۷۱ میلیارد ریال رسیده است. این در حالی است که مجموع کل اعتبارات دستگاه‌های فوق در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ بیش از ۱۶ درصد رشد داشته است. به نظر می‌رسد این دستگاه‌ها با هدف عدم اجرای واقعی این بند، کاهش اعتبارات پژوهشی را به‌عنوان راه‌گریز قانونی، انتخاب نموده‌اند.

۲. با توجه به اینکه بسیاری از پروژه‌ها برای اجرا نیازمند تأمین تجهیزات آزمایشگاهی و مواد اولیه است، اختصاص ۶۰ درصد هزینه هر پروژه به «دانشجویان، پژوهشگران پسادکتری، دانش‌آموختگان پژوهشگر و نیروهای کارورز» در بسیاری موارد هم غیرضروری و هم مانع دستیابی به تجهیزات و مواد مورد نیاز برای اجرای طرح است.

۳. از آنجا که انجام این پروژه‌ها باید از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی صورت گیرد، دانشگاه‌ها اختصاص ۶۰ درصد اعتبار طرح به دانشجویان را به‌عنوان مانعی برای اجرای طرح عنوان می‌کنند و از این جهت شرکت‌ها در انعقاد قرارداد با دانشگاه‌ها دچار مشکل هستند.

۴. شرکت‌های وابسته به وزارت دفاع اذعان دارند که هزینه‌های پژوهشی اعلام شده در قانون بودجه، شامل هزینه‌های مربوط به تأمین زیرساخت‌ها نیز هست. از این جهت این شرکت‌ها دچار مشکل شده‌اند و یا برخی از آنها نمی‌توانند قانون را اجرا کنند.

۵. پس از تأیید وجه توسط سازمان برنامه و بودجه، خزانه پرداخت وجه به دانشگاه‌ها را به ارائه درخواست ارسال وجه توسط آنها منوط کرده که این موضوع، فرایند تخصیص منابع را بسیار طولانی کرده است.

- ارزیابی و پیشنهاد

بند «ح» تبصره «۹»، چنانکه پیش از این عنوان شد بالقوه می‌تواند به‌عنوان یکی از اثربخش‌ترین تبصره‌های موجود در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ معرفی شود. با این وصف تکمیل متن و تسهیل تحقق این بند از تبصره پیشنهاد می‌شود:

۱. در متن تبصره بعد از عبارت «دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی»، عبارت «پارک‌های علم و فناوری» اضافه شود.

۲. در بخش مربوط به «حداقل سهم پرداخت به دانشجویان...» بعد از لفظ «مبلغ» عبارت «اعتبارات نیروی انسانی» اضافه شود.

۳. با هدف تحقق این بند، دستگاه‌های موضوع این بند مکلف شوند معادل ریالی ۴۰ درصد از اعتبارات امور پژوهشی خود در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و نه لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ را برای مصرف در موضوعات مندرج در این بند در نظر بگیرند. بنابراین پیشنهاد می‌شود در بند «ح» تبصره «۹» به جای عبارت «مندرج در آن پیوست» از عبارت «مندرج در پیوست (۳) قانون بودجه سال ۱۳۹۸» استفاده شود.

• تبصره «۹» بند «م»

در سال ۱۳۹۹ پذیرش و تأمین اعتبار برای پذیرش دانشجوی جدید در مراکز و مؤسسات پژوهشی دولتی وابسته به دستگاه‌های اجرایی به غیر از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ممنوع است. وزارتخانه‌های مذکور موظفند ظرفیت پذیرش دانشجوی جدید در مراکز و مؤسسات پژوهشی وابسته به خود از جمله پژوهشکده و پژوهشگاه را بیست درصد (۲۰٪) کاهش دهند.

- ارزیابی

بند «م» تبصره «۹» از جمله بندهای جدید در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه آموزش عالی و تحقیقات و در حوزه اختیارات دولت است و به تصویب قانون نیاز ندارد، به خصوص که سازمان برنامه و بودجه می‌تواند نسبت به حذف اعتبارات مربوط به برنامه‌های آموزش دانشگاهی این‌گونه دستگاه‌ها اقدام کند. چنانکه سازمان اداری و استخدامی نیز بنابر مصوبه شورای عالی اداری نسبت به اعمال محدودیت‌های ساختاری و پرسنلی در مورد برخی از مؤسسات آموزش عالی وابسته به دستگاه‌های اجرایی اقدام کرده است. بنابراین، برای اجرای موضوع این بند نیازی به اجازه مجلس نیست.

- پیشنهاد

با عنایت به مراتب فوق حذف بند «م» تبصره «۹» پیشنهاد می‌شود.

• تبصره «۹» بند «ن»

در سال ۱۳۹۹ صدور مجوز برای تأسیس مراکز و مؤسسات پژوهشی دولتی جدید برای دستگاه‌های اجرایی ممنوع است. سازمان‌های برنامه و بودجه کشور و اداری و استخدامی کشور با همکاری وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظفند براساس عملکرد مؤسسات پژوهشی دستگاه‌های اجرایی در خصوص ساماندهی (تمدید، ادغام و یا لغو مجوز) آنها اقدام کنند.

– ارزیابی و پیشنهاد

هرچند اجرای موضوع این بند در جهت ساماندهی افزایش عملکرد مؤسسات پژوهشی مثبت ارزیابی می‌شود، اما در حال حاضر مبتنی بر مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی با عنوان «طرح آمایش آموزش عالی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی» ساماندهی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در جریان است و از این حیث به تصویب قانون در این زمینه نیاز نیست.

براساس آنچه عنوان شد حذف بند «ن» تبصره «۹» پیشنهاد می‌شود.

• تبصره «۱۴» بند «الف»

در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ و با هدف تحقق عدالت، کاهش فقر مطلق و توسعه بهداشت و سلامت مردم و همچنین معطوف نمودن پرداخت یارانه به خانوارهای نیازمند و در اجرای ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه، تمامی دریافتی‌های (منابع) مندرج در جدول ذیل به استثنای عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود و پس از تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور، مطابق جدول ذیل هزینه می‌شود:

جدول د- اعتبارات از محل هدفمندی یارانه‌ها- ردیف مربوط به حوزه آموزش عالی

مصارف هدفمندی	ردیف ۲۹	تغذیه و امور رفاهی دانشجویان	۴۰۰۰ (میلیارد ریال)
---------------	---------	------------------------------	---------------------

– ارزیابی و پیشنهاد

کل مصارف موضوع بند «الف» تبصره «۱۴» در جدول مربوط ۲,۵۰۷,۲۶۰ میلیارد ریال و مصارف هدفمندی (ردیف‌های ۲۳ تا ۳۱) ۱,۵۲۰,۲۶۳ میلیارد پیش‌بینی شده است که سهم تغذیه و امور رفاهی دانشجویان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از این مجموع ۴۰۰۰ میلیارد ریال (به ترتیب ۳۰۰۰ و ۱۰۰۰ میلیارد ریال) است، که این رقم علاوه بر اعتبارات مربوط در بودجه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی است. با توجه به اینکه بنابر اطلاعات موجود،

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای تأمین اعتبارات تغذیه دانشجویی، در سال ۱۳۹۸ از محل اعتبارات سازمان هدفمندی یارانه‌ها ۳۰۰۰ میلیارد ریال دریافت کرده است، ثابت ماندن و ناکافی بودن رقم پیش‌بینی شده در لایحه با توجه به افزایش میزان قراردادهای مربوط به تأمین تغذیه دانشجویان از یک‌سو و افزایش تعداد مراجعه‌کنندگان به سلف سرویس‌های دانشجویی محل اشکال است.

• تبصره «۱۹» جزء «۳»

دولت می‌تواند در احداث، توسعه و بهره‌برداری از حوزه‌های سلامت، آموزش و تحقیقات و فرهنگ، موضوع تبصره «۲» بند «ج» ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی و همچنین در اجرای طرح‌های بنگاه‌ها و فعالیت‌های گروه سه ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی با استفاده از روش مشارکت عمومی - خصوصی از ظرفیت این تبصره با رعایت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) استفاده کند.

- عملکرد سال ۱۳۹۸

برای این جزء عملکردی ارائه نشده است.

- ارزیابی و پیشنهاد

فقدان عملکرد این جزء از تبصره «۱۹» تحت تأثیر ابهام در متن تبصره است. توضیح اینکه تبصره به دولت اجازه داده است که «... با استفاده از روش مشارکت عمومی - خصوصی از ظرفیت این تبصره...» استفاده کند، بی‌آنکه ظرفیت مشخصی برای تبصره عنوان شده باشد.

با توجه به فقدان عملکرد برای تبصره مذکور رفع ابهام از متن موجود و یا حذف تبصره پیشنهاد

می‌شود.

۲. پیشنهاد ابقا یا تنفیذ برخی تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حوزه آموزش عالی

• تبصره «۹» بند «ط» قانون بودجه سال ۱۳۹۸

وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند شرایط لازم را برای عرضه توانمندی‌های فناورانه دانشگاه‌ها و مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری در نمایشگاه‌های بین‌المللی و توسعه همکاری‌های بین‌المللی ایجاد کنند تا امکان کسب درآمد ارزی در سقف درآمد اختصاصی دستگاه‌های مربوطه فراهم شود.

- عملکرد سال ۱۳۹۸

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری: یکی از وظایف حمایتی مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری ایجاد

بسترها و زمینه‌های لازم برای توسعه صادرات و تعاملات بین‌المللی شرکت‌ها و واحدهای فناور عضو خود است و برای این کار مجموعه برنامه‌های مختلفی را اجرا می‌کنند. نتیجه این اقدامات، فروش محصولات و خدمات شرکت‌ها در بازارهای بین‌المللی و عقد قرارداد با شرکای خارجی است. درآمدهای ارزی حاصل از این تعاملات به حساب خود شرکت‌ها واریز شده، اما تاکنون از میزان فروش شرکت‌های مستقر در پارک‌های علم و فناوری گزارش مدونی ارائه نشده است. در همین ارتباط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری پیشنهاد کرده است قسمت مؤخر حکم مبنی بر واریز درآمد ارزی در قالب سقف درآمد اختصاصی دستگاه‌های اجرایی اصلاح شود، زیرا فروش شرکت‌ها در پارک‌ها و مراکز رشد به درآمد اختصاصی دستگاه اجرایی واریز نمی‌شود.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی: عملکرد نداشته و بیشتر اعتبارات پژوهشی دانشگاه‌های علوم پزشکی در برنامه پژوهش‌های پایه‌ای دانشگاهی است.

معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور: پارک فناوری پردیس در سال ۱۳۹۸ اقدام به برگزاری نمایشگاه اینوتکس ۲۰۱۹ نمود. در این نمایشگاه که از ۱۹ الی ۲۲ خردادماه ۱۳۹۸ برگزار شد ۱۲ گروه از بازیگران کلیدی اکوسیستم نوآوری و فناوری حضور داشتند. در این نمایشگاه ۴۰۰۰ مشارکت‌کننده و غرفه‌دار و ۱۷۰۰۰ بازدیدکننده حضور داشتند.

– ارزیابی و پیشنهاد

از آنجا که عرضه توانمندی‌های فناورانه دانشگاه‌ها و مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری در نمایشگاه‌های بین‌المللی و توسعه همکاری‌های بین‌المللی به ارتقای توان علمی و پژوهشی این مراکز و کسب درآمد می‌انجامد و توسعه تعاملات علمی و فناوری بین‌المللی کمک می‌کند، ابقای بند «ط» تبصره «۹» پیشنهاد می‌شود.

● تبصره «۹» بند «ک» قانون بودجه سال ۱۳۹۸

بانک‌های عامل مجازند در سال ۱۳۹۸ مبلغ چهل هزار میلیارد (۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تسهیلات از محل منابع در اختیار برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری اعم از دولتی و غیردولتی و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی براساس فهرست مورد توافق وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط و سازمان برنامه و بودجه کشور و با تصویب هیئت امنای آنها از محل توثیق اموال در اختیار پرداخت کنند. تضمین این تسهیلات پس از تصویب هیئت امنای برعهده مراکز فوق‌الذکر بوده و پس از تنفس دوساله از محل درآمد اختصاصی آنها و متناسب با میزان دریافتی و مبتنی بر زمان‌بندی مورد تفاهم با بانک‌ها بازپرداخت می‌شود.

تجهیزات تخصصی آزمایشگاه‌های تحقیقاتی موضوع این بند که حسب مورد بنا به اعلام معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و یا وزارتخانه تخصصی مربوطه مشابه داخلی ندارند، از شرکت خارجی تأمین می‌شود.

آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌های «علوم، تحقیقات و فناوری» و «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

– عملکرد ۶ ماهه سال ۱۳۹۸

معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور: با توجه به الزام استعلام از معاونت علمی و فناوری یا وزارتخانه تخصصی مربوطه که در ماده (۲) آیین‌نامه مربوط آمده است تاکنون استعلامی از معاونت علمی و فناوری انجام نشده است.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

۱. ارسال بخشنامه شماره ۲۰۸۰۲/۶۱/۶ مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۰۳ به دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری برای اعلام درخواست دریافت تسهیلات از بانک‌های عامل برای خرید تجهیزات و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها.

۲. ارسال لیست درخواست‌های دانشگاه‌ها، مراکز آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری به سازمان برنامه و بودجه کشور برای بررسی.

۳. ارسال لیست نهایی مؤسسات متقاضی دریافت تسهیلات به بانک مرکزی.

۴. اطلاع‌رسانی به مؤسسات متقاضی برای تشکیل پرونده و انجام مراحل دریافت تسهیلات.

۵. در اجرای ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی بند «ک» تبصره «۹»، تنظیم نامه سازمان برنامه و بودجه کشور به بانک مرکزی منضم به فهرست ۱۲۴ مؤسسه متقاضی دریافت تسهیلات توسط دستگاه اجرایی به میزان ۱۵۲۰۰ میلیارد ریال.

– ارزیابی و پیشنهاد

خرید تجهیزات تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری، از نیازهای ضروری و عمده دستگاه‌های فوق‌الذکر است.

۳. اعتبارات «امور آموزش و پژوهش»

در لوایح و قوانین بودجه سالیانه یکی از مهم‌ترین امور در حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری «امور آموزش و پژوهش» که در برگزیده فصول مهم این حوزه شامل فصل آموزش عالی و فصول پژوهش‌های

پایه‌ای، توسعه‌ای و تحقیق و توسعه است. نسبت اعتبارات این امور و فصول ذیل آن نسبت به مصارف بودجه عمومی دولت می‌تواند شاخص مناسبی برای سنجش میزان توجه دولت به این امور و فصول مرتبط باشد. بنابراین در بخش قبل از پرداختن به این امور و فصول ذیل آن اندکی به مجموع مصارف بودجه عمومی دولت می‌پردازیم.

مجموع مصارف بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۵ میلیون و ۶۳۸ هزار و ۲۹۳ میلیارد ریال برآورد شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ (۵ میلیون و ۲۰۰ هزار و ۸۳ میلیارد ریال) از رشدی ۸/۴۲ درصدی برخوردار شده است.

اعتبارات «امور آموزش و پژوهش» در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۹۰۹ هزار و ۹۰۷ میلیارد ریال برآورد شده است که نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ (۷۹۴ هزار و ۷۹۵ میلیارد ریال)، ۱۴/۴۸ درصد رشد را نشان می‌دهد. این اعتبارات ۱۶/۱۴ درصد از اعتبارات «مصارف بودجه عمومی دولت» و ۱۹/۵۲ درصد از مجموع اعتبارات امور ده‌گانه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ را تشکیل می‌دهد. همچنین، سهم این اعتبارات از مجموع اعتبارات امور ده‌گانه در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ حدود ۱۹/۱۹ درصد بوده است.

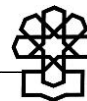
همچنین مجموع اعتبارات فصول ده‌گانه تحقیق و توسعه، فصل پژوهش‌های پایه‌ای و فصل پژوهش‌های توسعه‌ای و برنامه‌های پژوهش و فناوری سایر فصول در امور ده‌گانه بالغ بر ۱۳۱ هزار و ۲۲۷ میلیارد ریال است که حدود ۲/۸۲ درصد از کل اعتبارات امور ده‌گانه را شامل می‌شود. از این میزان اعتبارات حدود ۷۰/۹۹ درصد مربوط به هزینه‌های عمومی، ۱۸/۰۸ درصد اختصاصی و ۱۰/۹۲ درصد مربوط به تملک دارایی سرمایه‌ای است.

جزئیات مربوط به سهم هرکدام از فصول آموزش (آموزش عالی، آموزش و پرورش عمومی، آموزش فنی‌و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی)، فصول پژوهش‌های پایه، پژوهش‌های توسعه‌ای، تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش» و فصول تحقیق و توسعه در سایر امور ده‌گانه، به شرح جدول ۱، آمده است.

۳-۱. بررسی اعتبارات فصول آموزش در «امور آموزش و پژوهش»

مجموع اعتبارات فصول آموزش (آموزش عالی، آموزش و پرورش عمومی و آموزش فنی‌و حرفه‌ای) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۸۵۴ هزار و ۸۰۹ میلیارد ریال بوده که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸، ۱۸/۳۴ درصد رشد داشته است و حدود ۹۳/۹۴ درصد از اعتبارات «امور آموزش و پژوهش» را شامل می‌شود. (جدول ۱)

اعتبارات «فصل آموزش عالی» در لایحه بودجه ۱۳۹۹ بالغ بر ۲۳۳ هزار و ۴۸۴ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که ۲۵/۶۶ درصد از کل اعتبارات «امور آموزش و پژوهش» را به خود اختصاص داده

است. (جدول ۱)

از زاویه‌ای دیگر حدود ۷۲/۳۲ درصد از اعتبارات «فصل آموزش عالی» هزینه‌ای عمومی، ۱۹/۸۱ درصد اختصاصی و ۷/۸۶ درصد تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در نظر گرفته شده است که نشان‌دهنده کاهش نسبی سهم اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای و افزایش نسبی اعتبارات اختصاصی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ است. (جدول ۱)

نکته قابل توجه اینکه اعتبارات اختصاصی فصل آموزش عالی دربرگیرنده ۷۰/۳۷ درصد اعتبارات اختصاصی «امور آموزش و پژوهش» و ۸۴/۲۲ درصد از اعتبارات اختصاصی فصول آموزش است.

۳-۲. بررسی اعتبارات فصول پژوهش‌های پایه‌ای، توسعه‌ای و فصل تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش»

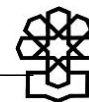
در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ مجموع اعتبارات فصول پژوهش (پژوهش‌های پایه‌ای، پژوهش‌های توسعه‌ای و تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش») بالغ بر ۵۵ هزار و ۹۸ میلیارد ریال برآورد شده است که نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ (۵۵ هزار و ۴۶۲) حدود ۰/۶۵ درصد کاهش داشته است. از این میزان اعتبارات حدود ۷۳/۶۱ درصد مربوط به هزینه‌های عمومی، ۱۹/۶۲ درصد اختصاصی و ۶/۷۶ درصد مربوط به تملک دارایی سرمایه‌ای می‌باشد. همچنین این اعتبارات حدود ۶/۰۵ درصد از اعتبارات «امور آموزش و پژوهش» و ۱/۱۸ درصد از مجموع اعتبارات امور ده‌گانه در لایحه را شامل می‌شوند. (جدول ۱)

جدول ۱. «امور آموزش و پژوهش» و توزیع اعتبارات و سهم فصول آموزش و پژوهش‌های پایه و توسعه‌ای از «امور آموزش و پژوهش» و جمع امور ده‌گانه

(میلیون ریال)

ردیف	عنوان	قانون بودجه سال ۱۳۹۸	لایحه بودجه سال ۱۳۹۹	درصد رشد	سهم از «امور آموزش و پژوهش» (درصد)	سهم از مجموع فصول آموزش (درصد)	سهم از مجموع امور ده‌گانه (درصد)
۱	فصل آموزش و پرورش عمومی	۴۵۷.۲۴۷.۹۶۹	۵۳۶.۳۶۹.۱۸۱	۱۷/۳۰	۵۸/۹۵	۶۲/۷۵	۱۱/۵۰
۲	فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۶۶.۱۸۱.۷۳۲	۸۴.۹۵۶.۲۹۱	۲۸/۳۶	۹/۳۳	۹/۹۴	۱/۸۲
۳	فصل آموزش عالی	۲۱۵.۹۰۳.۳۰۶	۲۳۲.۴۸۴.۱۸۸	۸/۱۴	۲۵/۶۶	۲۷/۳۱	۵/۰۱
۴	مجموع فصول آموزش (عمومی، عالی و فنی و حرفه‌ای)	۷۳۹.۳۳۳.۰۰۷	۸۵۴.۸۰۹.۶۶۰	۱۵/۶۱	۹۳/۹۴	۱۰۰	۱۸/۳۴
۵	فصل پژوهش‌های پایه	۲۰.۲۳۳.۵۸۹	۲۱.۳۴۰.۶۱۷	۵/۴۷	۲/۳۵	-	۰/۴۶
۶	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۳۱.۹۱۴.۶۲۶	۳۳.۷۳۹.۰۲۳	۵/۷۱	۳/۷۱	-	۰/۷۲
۷	فصل تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش» ^۱	۳.۳۱۴.۵۴۹	۱۸.۵۰۰	-۹۹/۴	۰/۰۰۲	-	۰/۰۰۰۴
۸	مجموع فصول پژوهش (پایه‌ای، توسعه‌ای و تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش»)	۵۵.۴۶۲.۷۶۴	۵۵.۰۹۸.۱۴۰	-۰/۶۵	۶/۰۵	-	۱/۱۸
۹	فصول تحقیق و توسعه، برنامه‌های مرتبط با پژوهش و فناوری در امور ده‌گانه	۱۲۱۶.۰۹۳۱۴	۱۳۱۲۲۶۷۹۵	۷/۹۰	-	-	۲/۸۲
۱۱	«امور آموزش و پژوهش»	۷۹۴.۷۹۵.۷۷۱	۹۰۹۹۰۷۸۰۰	۱۴/۴۸	۱۰۰	-	۱۹/۵۲
۱۲	جمع امور ده‌گانه	۴.۱۴۱.۸۶۵.۱۰۱	۴.۶۶۱.۳۵۷.۰۷۹	۱۲/۵	-	-	۱۰۰

۱. بخش اعظم اعتبارات این فصل در لایحه سال ۱۳۹۹ در ذیل فصول آموزش و پرورش عمومی و آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی توزیع شده است.

۴. توزیع کل اعتبارات دستگاه‌های حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

در قوانین و لوایح بودجه سال‌های گذشته اعتبارات دستگاهی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در حدود ۶۰۰ ردیف ذیل دستگاه‌ها اختصاص داده می‌شدند. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ دستگاه‌های این حوزه به دو دسته عمده شامل دستگاه‌های سیاستگذار مانند وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دستگاه‌های مجری مانند دانشگاه‌ها تقسیم‌بندی شده‌اند که اعتبارات دستگاه‌های مجری یک‌بار مانند گذشته در ردیف‌هایی مستقل ذیل آنها و بار دیگر به صورت برنامه‌هایی ذیل دستگاه سیاستگذار آمده است. اغلب دستگاه‌های سیاستگذار ذکر شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ جزء دستگاه‌های سیاستگذار این حوزه هستند. دلیل این امر وجود حداقل یک برنامه پژوهشی ذیل اغلب این دستگاه‌هاست. برخی از آنها جزء دستگاه‌های سیاستگذار اصلی و عمده این حوزه هستند. این دستگاه‌ها شامل وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور است. برخی دیگر دستگاه‌هایی هستند که در ذیل خود برنامه‌های آموزشی و یا پژوهشی دارند، ولی از متولیان آموزش عالی و پژوهش کشور نیستند که در این گزارش از آنها به عنوان سایر دستگاه‌های اجرایی یاد می‌شود. از جمله این دستگاه‌ها می‌توان جهاد دانشگاهی، نهاد ریاست جمهوری، مجمع تشخیص مصلحت نظام، وزارت آموزش و پرورش و سایر وزارتخانه‌ها و غیره را نام برد.

شایان ذکر است که در این گزارش برای محاسبه اعتبارات دستگاهی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری از ردیف‌های مربوط به دستگاه‌های مجری و اعتبارات ذیل آنها استخراج شده است.

توزیع اعتبارات بخش آموزش عالی، تحقیقات و فناوری کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ برحسب دستگاه‌های اجرایی و به تفکیک هزینه‌ای، اختصاصی و تملک دارایی سرمایه‌ای در جدول ۲ آمده است. مطابق جدول مذکور مجموع کل اعتبارات آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور بدون در نظر گرفتن اعتبارات موضوع بند «ه» تبصره «۴» و اعتبارات رفاهی تبصره «۱۴» این لایحه، بالغ بر ۳۵۴ هزار و ۸۰۵ میلیارد ریال برآورد شده است که سهم وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (آموزشی و پژوهشی) با لحاظ دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی وابسته به آنها و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور به ترتیب ۵۴/۵۴، ۲۵/۳۶ و ۱/۵۶ درصد از کل این اعتبارات بوده است. ۱۸/۵۴ درصد باقی‌مانده مربوط به دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی وابسته به سایر دستگاه‌های اجرایی موارد متفرقه است. از مجموع کل اعتبارات آموزش عالی، تحقیقات و فناوری که در بالا به آنها اشاره شد سهم اعتبارات «هزینه‌ای عمومی»، «اختصاصی» و «تملك دارایی‌های سرمایه‌ای» به ترتیب ۶۹/۸۵، ۲۲/۲۶ و ۷/۸۹ درصد بوده است.

سهم اعتبارات «هزینه‌ای عمومی»، «اختصاصی» و «تملك دارایی‌های سرمایه‌ای» از مجموع اعتبارات حوزه ستادی، دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی وابسته به وزارتخانه علوم،

تحقیقات و فناوری به ترتیب ۶۸/۳۷، ۲۲/۱۷ و ۹/۴۵ درصد بوده است.

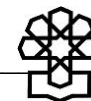
به ترتیب فوق، سهم اعتبارات «هزینه‌های عمومی»، «اختصاصی» و «تملک دارایی‌های سرمایه‌ای» از مجموع اعتبارات حوزه ستادی، دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی وابسته به وزارتخانه بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به ترتیب ۷۶/۴۵، ۱۸/۵۹ و ۴/۹۶ درصد بوده است. سهم همین اعتبارات برای معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور نیز به ترتیب ۹۶/۰۹، ۲/۷۳ و ۱/۱۸ بوده است.

سهم مجموع اعتبارات «هزینه‌های عمومی» حوزه ستادی، دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی وابسته به «وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری» و «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی» به ترتیب ۵۳/۳۸ و ۲۷/۷۶ درصد از کل اعتبارات «هزینه‌های عمومی» پیش‌بینی شده بخش «آموزش عالی، تحقیقات و فناوری» در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کشور برآورد شده است. همچنین، سهم این اعتبارات برای معاونت علم و فناوری رئیس‌جمهور ۲/۱۵ درصد و برای دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی وابسته به سایر دستگاه‌های اجرایی ۱۶/۶۸ درصد محاسبه شده است.

مجموع اعتبارات دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی نزدیک به ۵۹ هزار و ۲۷۴ میلیارد ریال است که نسبت به سال گذشته به ترتیب ۷/۹۲ و ۷/۶۶ درصد رشد نشان می‌دهد.

در همین ارتباط این میزان کل اعتبارات دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی سایر دستگاه‌های اجرایی در حوزه علوم پزشکی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نزدیک به ۵ هزار و ۹۵۸ میلیارد ریال است که نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ (۶ هزار و ۵۹۸ میلیارد ریال) حدود ۹/۷ درصد کاهش نشان می‌دهد.

مجموع اعتبارات دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با لحاظ مؤسسه‌های آموزش عالی وابسته به سایر دستگاه‌های اجرایی (اعتبارات آموزشی) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، ۲۵۴ هزار و ۵۴۷ میلیارد ریال بوده است که نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ (۲۳۰ هزار و ۵۶۶ میلیارد ریال)، از رشد ۱۰/۴۰ درصدی برخوردار بوده است (جمع ردیف‌های ۲، ۶ و ۱۲ جدول ۲). این اعتبارات معادل ۷۱/۷۴ درصد از کل اعتبارات آموزش عالی، تحقیقات و فناوری است.

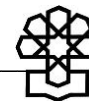
جدول ۲. اعتبارات بخش آموزش عالی، تحقیقات و فناوری برحسب دستگاه‌های اجرایی و پیش‌بینی شده

در تبصره‌ها براساس قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

(میلیون ریال)

دستگاه اجرایی	ردیف	بخش / گروه	قانون بودجه سال ۱۳۹۸				لایحه بودجه سال ۱۳۹۹				نرخ رشد (درصد)		
			جمع	تملک دارایی	اختصاصی	هزینه عمومی	جمع	تملک دارایی	اختصاصی	هزینه عمومی	عمومی	اختصاصی	تملک دارایی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۱	حوزه ستادی	۲۱,۰۵۵,۴۵۷	۲۰,۰۹۰,۴۳۴	۸,۶۲۰,۰۰۰	۱۰,۷۱۸,۱۰۸	۲۳,۲۹۴,۱۹۱	۲۸,۳۹۰,۸۳	۹,۷۳۷,۰۰۰	۲/۸۰	۱۲/۹۶	۴۱/۲۹	۱۰/۶۳
	۲	دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی	۷۱۵,۸۸۰,۱۴۴	۷۱۵,۸۸۰,۱۴۴	۹۶۵,۵۷۷,۲۸	۱۱۱,۶۲۳,۵۰۲	۱۳,۶۲۹,۶۲۳	۳۰,۴۲۴,۸۰۸	۹/۴۹	۶/۴۶	۵/۰۲	۷/۴۵	
	۳	مؤسسه‌های پژوهشی و فناوری	۱۳,۳۶۹,۶۹۴	۱۵,۷۴۰,۸۸۵	۲,۱۱۱,۰۰۰	۹,۹۶۱,۹۹۹	۱۴,۵۳۳,۰۵۸	۱۸,۲۵,۱۸۵	۲,۷۴۵,۸۷۴	۲/۸۷	۳۰/۰۷	۱۵/۸۹	۸/۷۰
	۴	جمع	۸۶۶,۳۰۵,۱۷۹	۱۷,۹۳۴,۱۹۲	۹۶۵,۳۰۸,۳۹	۱۳۲,۳۰۳,۶۰۹	۱۹۳,۵۰۵,۱۸۲	۱۸,۲۹۳,۸۹۱	۴۲,۹۰۷,۶۸۲	۸/۳۹	۹/۱۵	۲/۰۱	۷/۹۲
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۵	حوزه‌های ستادی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۸,۳۴۹,۴۴۹	۱۲۲,۰۰۰	۲,۷۸۰,۰۰۰	۶,۰۹۲,۱۸۳	۹,۱۱۴,۷۳۳	۱۱۲,۵۵۰	۲,۹۱۰,۰۰۰	۱۱/۸۴	۴/۶۸	-۷/۷۴	۹/۱۷
	۶	دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی	۶۲,۰۷۵,۹۱۰	۲,۹۷۷,۷۲۰	۸,۰۰۲,۷۸۵	۵۸,۹۵۸,۶۳۳	۳۶۸۷,۳۱۲	۹,۱۵۲,۴۷۱	۵۸,۹۵۸,۶۳۳	۱۵/۳۹	۱۴/۳۷	۲۳/۸۳	۱۵/۶۶
	۷	مؤسسه‌های پژوهشی و فناوری	۸,۸۲۱,۷۶۳	۱,۳۴۵,۵۹۶	۳,۹۱۸,۵۱۱	۳,۷۴۳,۷۳۱	۹,۰۷۵,۵۳۷	۶۶۴,۰۲۶	۴,۶۶۷,۷۸۰	۵/۲۳	۱۹/۱۲	-۵۰/۶۵	۲/۸۸
	۸	جمع	۷۹,۲۴۷,۱۲۲	۴,۴۴۵,۳۱۶	۱۴,۷۰۱,۲۹۶	۵۴۷,۷۹۴,۶۸	۶۸۶,۹۸۸,۸۹	۴,۴۶۳,۸۸۸	۱۶,۷۳۰,۲۵۱	۱۴/۴۷	۱۳/۸۰	۰/۴۲	۱۳/۵۵
معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	۹	ستاد	۲,۵۰۳,۵۰۰	۹,۰۰۰	۰	۲,۶۰۰,۰۷۸	۲,۶۰۹,۰۷۸	۹,۰۰۰	۰	۴/۲۳	۰	۰/۰	۴/۲۲
	۱۰	مؤسسه‌های پژوهشی وابسته	۲,۹۱۰,۵۰۰	۷۵,۵۰۰	۱۵۱,۰۰۰	۲,۷۱۸,۹۲۴	۲,۹۲۶,۴۲۴	۵۶,۵۰۰	۱۵۱,۰۰۰	۱/۳۰	۰/۰	۲۵/۱۷-	۰/۵۵
	۱۱	جمع	۵,۴۱۴,۰۰۰	۸۴,۵۰۰	۱۵۱,۰۰۰	۵,۳۱۹,۰۰۲	۵,۵۳۵,۵۰۲	۶۵,۵۰۰	۱۵۱,۰۰۰	۲/۷۱	۰	-۲۲/۴۹	۲/۲۴
دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی	۱۲	آموزشی	۷۹۱,۶۰۹,۲۳	۰۳۱,۹۱۸	۴,۶۰۶,۰۰۰	۱۶,۶۸۰,۴۵۳	۲۷,۰۷۰,۸۷۴	۹,۰۸۷,۵۰۰	۱۶,۶۸۰,۴۵۳	-۷/۷۷	۹۷/۳۰	۴۱/۹۳	۱۴/۶۶
	۱۳	پژوهشی	۳۱,۴۴۷,۹۱۰	۳۰,۶۰۶,۹۷	۷,۲۶۳,۴۸۰	۲۲,۲۴۹,۶۳۶	۳۰,۲۰۳,۶۸۸	۶,۶۹۳,۵۸۰	۲۲,۲۴۹,۶۳۶	۵/۳۳	-۷/۸۵	۶/۵۳	۲/۴۰
	۱۴	جمع	۵۵,۰۵۷,۷۰۱	۳,۹۷۸,۷۲۸	۱۱,۸۶۹,۴۸۰	۳۸,۹۳۰,۰۸۹	۵۹,۲۷۴,۵۶۲	۴,۵۶۳,۳۹۳	۱۵,۷۸۱,۰۸۰	-۰/۷۱	۳۲/۹۶	۱۴/۶۹	۷/۶۶

دستگاه اجرایی	ردیف	بخش / گروه	قانون بودجه سال ۱۳۹۸				لایحه بودجه سال ۱۳۹۹				نرخ رشد (درصد)			
			هزینه عمومی	اختصاصی	تملك دارایی	جمع	هزینه عمومی	اختصاصی	تملك دارایی	جمع	عمومي	اختصاصی	تملك دارایی	جمع
وابسته به دستگاه‌های اجرایی و فرهنگستان‌ها	۱۵	پژوهشی و آموزشی علوم پزشکی	۳,۳۵۳,۰۶۷	۳,۱۳۴,۰۰۰	۱۱۱,۵۰۰	۶,۵۹۸,۵۶۷	۲,۴۲۶,۱۸۰	۳,۴۲۴,۰۰۰	۱۰۸,۵۰۰	۵,۹۵۸,۶۸۰	-۲۷/۶۴	۹/۲۵	-۲/۶۹	-۹/۷۰
	۱۶	جمع	۳,۳۵۳,۰۶۷	۳,۱۳۴,۰۰۰	۱۱۱,۵۰۰	۶,۵۹۸,۵۶۷	۲,۴۲۶,۱۸۰	۳,۴۲۴,۰۰۰	۱۰۸,۵۰۰	۵,۹۵۸,۶۸۰	-۲۷/۶۴	۹/۲۵	-۲/۶۹	-۹/۷۰
ردیف‌های متفرقه آموزشی و پژوهشی	۱۷	متفرقه	۵۰,۰۰۰	۰	۵۰۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	۶۸,۰۵۰	۰	۵۴۳,۰۵۰	۹۸۱/۱۰	۰	-۱۰۰	۱/۲۶	
	۱۹	جمع	۵۰,۰۰۰	۰	۵۰۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	۶۸,۰۵۰	۰	۵۴۳,۰۵۰	۹۸۱/۱۰	۰	-۱۰۰	۱/۲۶	
	۲۰	مجموع اعتبارات بخش آموزش عالی، تحقیقات و فناوری	۲۲۹,۹۵۴,۲۷۹	۶۹,۱۶۴,۷۴۱	۲۷,۰۵۴,۲۳۶	۳۲۶,۱۷۳,۲۵۶	۲۴۷,۸۴۱,۴۷۷	۷۸,۹۹۴,۰۱۳	۳۵۴,۸۰۵,۶۶۲	۲۷,۹۷۰,۱۷۲	۷/۷۸	۱۴/۲۱	۳/۳۹	۸/۷۸
اعتبارات پژوهشی و فناوری و رفاهی مندرج در تبصره‌های «۴» و «۱۴»	۲۱	یارانه موضوع بند «الف» تبصره «۱۴»	۳,۰۰۰,۰۰۰	-	-	۳,۰۰۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰	-	۴,۰۰۰,۰۰۰	-	-	-	۳۳/۳۳	۳۳/۳۳
	۲۲	بند «ه» تبصره «۴»	۱۷,۳۱۲,۵۰۰	-	-	۱۷,۳۱۲,۵۰۰	۳۹,۴۷۲,۵۰۰	-	۳۹,۴۷۲,۵۰۰	-	-	-	۱۲۸	۱۲۸
		مجموع اعتبارات بخش آموزش عالی، تحقیقات و فناوری + اعتبارات پژوهشی و فناوری در تبصره‌های لایحه	۲۵۰,۲۶۶,۷۷۹	۶۹,۱۶۴,۷۴۱	۲۷,۰۵۴,۲۳۶	۳۴۶,۴۸۵,۷۵۶	۲۹۱,۳۱۳,۹۷۷	۷۸,۹۹۴,۰۱۳	۳۹۸,۲۷۸,۱۶۲	۲۷,۹۷۰,۱۷۲	۱۶/۴۰	۱۴/۲۱	۳/۳۹	۱۴/۹۴

۵. اعتبارات پژوهشی و فناوری

۵-۱. اعتبارات مؤسسه‌های پژوهشی و فناوری

مجموع اعتبارات پژوهشی و فناوری برآورد شده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با لحاظ مؤسسه‌های پژوهشی وابسته به آنها و سایر دستگاه‌های اجرایی و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، ۶۴ هزار و ۶۷۹ میلیارد ریال بوده است که نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ (۶۳ هزار و ۲۴۸ میلیارد ریال)، از رشد ۲/۴۵ درصدی برخوردار بوده است (جمع ردیف‌های ۳، ۷، ۱۰، ۱۳ و ۱۵ جدول ۲). این اعتبارات معادل ۱۸/۲۳ درصد از کل اعتبارات آموزش عالی، تحقیقات و فناوری است.

از مبلغ ۶۴ هزار و ۶۷۹ میلیارد ریال اعتبارات پژوهشی که در فوق توضیح داده شد، بالغ بر ۱۴ هزار و ۵۳۳ میلیارد ریال (ردیف ۳ جدول ۲) و ۹ هزار و ۷۵ میلیارد ریال (ردیف ۷ جدول ۲) به ترتیب مربوط به اعتبارات مؤسسه‌های پژوهشی و فناوری وابسته به وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است که مجموع این اعتبارات (۲۳ هزار و ۶۰۸ میلیارد ریال) حدود ۳۶/۵ درصد از کل اعتبارات مؤسسه‌های پژوهشی و فناوری را تشکیل می‌دهد.

همچنین، مجموع اعتبارات مربوط به مؤسسه‌های پژوهشی و فناوری وابسته به سایر دستگاه‌های اجرایی ۳۸ هزار و ۱۶۲ میلیارد ریال (مجموع ردیف‌های ۱۳ و ۱۶ جدول ۲)، و مجموع اعتبارات اختصاص‌یافته به مؤسسه‌های پژوهشی وابسته به معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری بالغ بر ۵ هزار و ۵۳۵ میلیارد ریال (ردیف ۱۱ جدول ۲) است.

شایان ذکر است که سهم مجموع اعتبارات مؤسسه‌های پژوهشی و فناوری وابسته به سایر دستگاه‌های اجرایی (۳۸ هزار و ۱۶۲ میلیارد ریال) حدود ۵۷ درصد از مجموع اعتبارات مؤسسه‌های پژوهشی و فناوری است.

۵-۲. محاسبه سهم اعتبارات پژوهشی و فناوری از تولید ناخالص داخلی (GDP)

برای محاسبه کل اعتبارات پژوهش، توسعه و فناوری دولتی کشور که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ پیش‌بینی شده است؛ اعتبارات فصول تحقیق و توسعه در امور ده‌گانه، فصل پژوهش‌های پایه و توسعه‌ای و برنامه‌های مرتبط پژوهش و فناوری در سایر فصول منظور شده‌اند که اطلاعات آن در پیوست (۱) گزارش گردآوری شده است. علاوه‌براین، اعتبارات پژوهشی و فناوری پیش‌بینی شده در تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، ردیف‌های متفرقه دستگاه‌ها و سایر ردیف‌های مرتبط با پژوهش و فناوری مورد محاسبه قرار گرفته‌اند. گفتنی است که مطابق بند «ه» تبصره «۴» ماده‌واحد در مجموع ۲۸۵ میلیون یورو - از طریق برداشت از منابع سال ۱۳۹۹ صندوق توسعه ملی به صورت تسهیلات ارزی با تضمین دولت - در بخش

تحقیقات و فناوری در نظر گرفته شده است. این اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ یکصد و بیست و پنج (۱۲۵) میلیون یورو بوده است. معادل ریالی هر کدام از این اعتبارات و سرجمع آنها در جدول ۳ به همراه مقادیر تولید ناخالص داخلی تخمینی برای دو سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ قابل مشاهده است.

داده‌های به دست آمده از جدول ۳ نشان می‌دهند که سهم اعتبارات پژوهش و فناوری از تولید ناخالص داخلی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ حدود ۰/۴۵ درصد است که نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کاهش ۰/۰۱ درصدی را نشان می‌دهد. باید توجه داشت این میزان از سهم پژوهش و فناوری از تولید ناخالص داخلی با اهداف سیاست‌های کلی علم و فناوری - در خصوص افزایش سهم پژوهش و تحقیق از تولید ناخالص داخلی به ۴ درصد تا سال ۱۴۰۴ و اهداف مندرج در ماده (۶۶) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر رسیدن سهم پژوهش از تولید ناخالص داخلی به ۱/۳۵ تا سال ۱۳۹۹ فاصله زیادی دارد. با توجه به وجود تحریم‌های اقتصادی شدید و کاهش درآمد دولت پایین آمدن سهم پژوهش و فناوری از تولید ناخالص داخلی نسبت به سال‌های گذشته قابل انتظار است. همچنین، باید توجه داشت که در این گزارش امکان محاسبه سهم بخش غیردولتی از تحقیق و توسعه فراهم نبوده است، هر چند که گسترش تحقیق و توسعه در بخش خصوصی از اهمیت زیادی در رسیدن به اهداف کلان ملی و جبران کمبود اعتبارات دولتی در این حوزه، برخوردار است.

جدول ۳. سهم بخش پژوهش و فناوری از GDP، براساس قانون بودجه

(میلیون ریال)

سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

ردیف	عنوان	قانون بودجه سال ۱۳۹۸	لایحه سال ۱۳۹۹
۱	اعتبارات مرتبط با فصول و برنامه‌های تحقیق و توسعه (پیوست ۱)	۱۲۱,۶۰۹,۳۱۴	۱۳۱,۲۲۶,۷۹۵
۲	اعتبارات مربوط به مطابق بند «ه» تبصره «۴» ماده واحده*	۱۷,۳۱۲,۵۰۰	۳۹,۴۷۲,۵۰۰
۳	اعتبارات پژوهشی در ردیف‌های متفرقه (پیوست ۱۱)	۵۰,۰۰۰	۶۸,۰۰۵
۴	جمع کل	۱۳۸,۹۷۱,۸۱۴	۱۷۰,۷۶۷,۳۴۵
۵	تولید ناخالص داخلی (GDP)**	۲۹,۸۳۲,۶۶۹,۷۴۰	۳۷,۸۸۷,۴۹۰,۵۷۰
۶	سهم اعتبارات پژوهش از GDP (درصد)	۰/۴۶	۰/۴۵

*معادل ریالی یورو ۱۳۸۵۰۰ ریال در نظر گرفته شد.

**تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۹۸ توسط دفتر اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی برآورد شده است.

براساس جدول مذکور همچنین می‌توان دریافت که مجموع اعتبارات پژوهشی و فناوری لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ معادل ۳/۰۳ درصد از مصارف بودجه عمومی دولت را تشکیل می‌دهد حال آنکه این نسبت در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ برابر ۲/۷۶ درصد بوده است. رشد مصارف بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ حدود ۸/۴۲ درصد بوده است (مصارف بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، ۵,۶۳۸,۲۹۳,۰۴۹ میلیون ریال برآورد شده است).

حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نسبت به قانون بودجه ۱۳۹۸ و به‌طور کلی از چند جهت قابل توجه است:

اول - در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ رشد اعتبارات فصل آموزش عالی و «امور آموزش و پژوهش» نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به‌ترتیب ۸/۱۴ درصد و ۱۴/۴۸ درصد بوده است. همچنین، اعتبارات فصول آموزش ۱۵/۶۱ درصد رشد داشته‌اند که بیشترین رشد (۲۸/۳۶ درصد) متعلق به فصل آموزش فنی‌وحرفه‌ای، پس از آن آموزش و پرورش عمومی (۱۷/۳۰ درصد) و کمترین درصد رشد معطوف به فصل آموزش عالی بوده است. همچنین، رشد مجموع فصول پژوهش‌های پایه، توسعه‌ای و تحقیق و توسعه در «امور آموزش و پژوهش» به میزان ۰/۶۵ درصد منفی بوده است.

دوم - مجموع اعتبارات تحقیق، توسعه و فناوری در امور ده‌گانه (شامل همه فصول تحقیق و توسعه، پژوهش‌های پایه‌ای، توسعه‌ای و سایر برنامه‌های مرتبط ذیل سایر فصول) حدود ۷/۹ درصد رشد داشته است.

سوم - رشد مجموع اعتبارات بخش آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، بدون در نظر گرفتن اعتبارات پیش‌بینی شده در تبصره‌های این لایحه، ۸/۷۸ درصد بوده است. بالاترین رشد مربوط به اعتبارات «دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی» وابسته وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (۱۵/۶۶ درصد) بوده است.

چهارم - در تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ اعتبارات ارزی و ریالی قابل توجهی در حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در نظر گرفته شده است. در جدول بند «ه» تبصره «۴» و در تبصره «۱۴» به‌ترتیب ۲۵۰ میلیون یورو (از محل برداشت از صندوق توسعه ملی) و ۴۰۰ میلیارد تومان (از محل هدفمندی یارانه‌ها) برای این حوزه در نظر گرفته شده است. رشد مجموع اعتبارات بخش آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با احتساب معادل ریالی اعتبارات مندرج در تبصره‌های فوق، به حدود ۱۴/۵۴ درصد می‌رسد که نشان از اهمیت تحقق این اعتبارات در حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری دارد.

پنجم - در ارتباط با رعایت احکام قانون برنامه ششم، لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ با رعایت بند «ب» ماده (۶۴) در موضوع هزینه‌کرد یک درصد از اعتبارات تخصیص یافته هزینه‌ای به‌استثنای فصول ۱ و ۶ در مورد شرکت‌های دولتی برای امور پژوهش (موضوع بند «ز» تبصره «۹» لایحه)، بند «ج» ماده (۶۴) در موضوع تأمین ۵۰ درصد از اعتبارات توسط کارفرما (بند «ه» تبصره «۹» لایحه)، بند «پ» ماده (۶۴) در موضوع «حمایت از پژوهش‌های مسئله‌محور و تجاری‌سازی پژوهش و نوآوری» (بند «ه» تبصره «۴» لایحه)، بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه در موضوع اولویت احداث خوابگاه‌های

متأهلین (بند «الف» تبصره «۹» لایحه) پیش‌بینی‌هایی صورت گرفته است، اما در مورد بند «ج» با موضوع تسهیل مشارکت شرکت‌های دانش‌بنیان و فناوری و فعالان اقتصادی کشور در زنجیره تولید بین‌المللی توسط دستگاه‌های اجرایی، بند «الف» ماده (۶۵) با موضوع «حمایت از تأسیس شرکت‌های دانش‌بنیان در داخل کشور با مشارکت شرکت‌های خارجی صاحب صلاحیت و دارای دانش برای طراحی، مهندسی، ساخت، نصب تجهیزات و انتقال فناوری در حوزه‌های انرژی» و ردیف مندرج در جدول ۱۳ ماده (۶۶) قانون برنامه ششم توسعه در موضوع افزایش ۱/۳۵ درصدی سهم پژوهش و فناوری بخش دولتی از تولید ناخالص داخلی برای حمایت و تقویت پژوهش و فناوری، ایجاد نظام ملی نوآوری و تقویت زیرساخت‌ها و نظامات پشتیبانی پژوهش و فناوری تدابیری اتخاذ نشده است.

ششم - در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ تبصره‌های متعددی در خصوص بخش آموزش عالی، تحقیقات و فناوری عنوان شده است که بخش‌هایی از آن همچون بندهای «ن» و «م» تبصره «۹» با موضوع ساماندهی امور مربوط به مراکز پژوهشی وابسته به سایر دستگاه‌های اجرایی، فاقد وجه بودجه‌ای است، به‌خصوص اینکه موارد مذکور در تبصره‌های مورد اشاره، با توجه به قوانین و مقررات جاری از جمله وظایف وزارتین علوم و تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

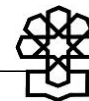
هفتم - پیش‌بینی پرداخت سود و کارمزد تسهیلات احداث خوابگاه‌های متأهلین، توسط دولت با هدف ارتقای سطح خدمات رفاهی دانشجویان و کمک ۴۰۰ میلیارد تومانی از محل هدفمندی یارانه‌ها برای تغذیه و امور رفاهی دانشجویان، از دیگر موارد قابل توجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ است.

نتیجه‌گیری

مرور اجمالی وضعیت اعتبارات برآورد شده دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد که متناسب با افزایش نسبی بودجه عمومی دولت (۸/۴۲ درصد)، رشد مجموع کل اعتبارات دستگاه‌های اجرایی حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری و از جمله آنها دانشگاه‌ها و دیگر مؤسسه‌های علمی و تحقیقاتی حدود ۸/۷۸ درصد است. همچنین متوسط افزایش اعتبارات هزینه‌ای این حوزه ۷/۷۸ درصد است. بنابراین اداره دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و تحقیقاتی و فناوری در سال آینده مشکل خواهد بود.

در مورد دشواری اداره دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و تحقیقاتی و فناوری در سال آینده، می‌توان به شواهدی به شرح زیر اشاره کرد:

الف) در حالی که متوسط افزایش اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش عالی، تحقیقات و فناوری حدود ۸ درصد برآورد شده است، جبران افزایش حقوق و دستمزد کارکنان، که در مواردی تا ۷۰ درصد از اعتبارات این‌گونه مؤسسه‌ها را پوشش می‌دهد، بسیار مشکل خواهد بود.

ب) با توجه به وضعیت اقتصادی موجود، زمینه برای فروش خدمات علمی و آموزشی و به تبع آن دستیابی به درآمد اختصاصی مورد نظر نسبت به گذشته محدودتر خواهد شد.

ج) کمک‌های خیرین و هدایای اشخاص حقیقی و حقوقی تحت تأثیر کاهش درآمدها و افزایش قیمت‌ها کاهش خواهد یافت.

د) قیمت خرید کالاها و خدمات و هزینه‌های تعمیر و نگهداشت ساختمان‌ها و تأسیسات از افزایش کم‌سابقه و قابل توجهی برخوردار خواهد بود.

در چنین شرایطی، عبور ایمن از این وضعیت جز با تغییر رویکرد در اداره امور، پاسخگویی و مسئولیت در قبال وظایف و اختیارات، پرهیز از موازی‌کاری در سیاستگذاری و اجرا، صرفه‌جویی در هزینه‌ها و برنامه‌ریزی برای افزایش بهره‌وری امکان‌پذیر نخواهد بود.

اعمال مدیریت مشارکتی در تعیین اهداف و اولویت‌ها و به‌کارگیری روش‌های اجرایی، با تأکید مؤکد بر حذف دستگاه‌های سیاستگذار و اجرایی موازی یا بازنگری در شرح وظایف و اختیارات آنها با رویکرد حذف و رفع تداخل‌ها، در اجرای احکام قانونی مصوب مجلس شورای اسلامی (از جمله قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) مبنی بر **انسجام‌بخشی به امور اجرایی و سیاستگذاری نظام علم و فناوری کشور**، برداشتن مرزهای مصنوعی و خیالی در مقیاس سازمانی، منطقه‌ای و ملی و بازنگری روش‌ها و اصلاح فرایندها از اهم شیوه‌ها و اقداماتی است که می‌تواند تهدیدهای پیش رو را به فرصت نوآموزی، نوآوری و خلاقیت تبدیل کند.

در این راستا همچنین می‌توان از ضرورت یکپارچه‌سازی اداره آموزش عالی کشور، الزام دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی و فناوری به برداشتن مرزهای نامرئی و خودساخته بین گروه‌های آموزشی، کارگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها، دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها، اصلاح آیین‌نامه‌های استخدامی و ارتقای هیئت علمی با هدف فراهم آوردن تسهیلات انتقال و جابه‌جایی موقت یا دائمی اعضای هیئت علمی از دانشگاهی به دانشگاه دیگر؛ واگذاری اختیار انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها به هیئت‌های امنای منصوب دولت؛ به‌عنوان نمونه‌های روشنی از اقدامات تحول‌گرایانه و صرفه‌جویانه یاد کرد.

البته تحقق موارد مذکور، که می‌تواند به ارتقای جایگاه علم و فناوری و اثربخشی آن در توسعه متوازن و پایدار کشور بینجامد، از جمله موارد سهل و ممتنع است. سهل است از این جهت که در عالم نظر کمتر مسئولی را می‌توان سراغ گرفت که با این پیشنهادها، به‌لحاظ منطق و ضرورت اقدام مخالفت داشته باشد و ممتنع از آن حیث که اعمال این‌گونه پیشنهادها مستلزم فراهم آمدن عزم ملی و هماهنگی و همراهی همه گروه‌ها و دستگاه‌های ذی‌ربط و ذی‌مدخل در اداره امور کشور است که دسترسی به این موقعیت، حداقل در کوتاه‌مدت، کمی دشوار به‌نظر می‌رسد. با این همه گام نهادن در این عرصه و حمایت و تقویت جریان ساماندهی امور کشور با هدف تأمین و حفظ منافع ملی کشور را، فارغ از هرگونه دسته‌بندی و بخشی‌نگری به‌عنوان وظیفه شهروندی،

گروهی و سازمانی در نظر گرفت و در جهت عملیاتی کردن آن بسیار حائز اهمیت است.

پیشنهادها

با توجه به اینکه برخی از اجزای تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در موارد مربوط به آموزش عالی، تحقیقات و فناوری بعضاً دارای ماهیت غیربودجه‌ای، نقص یا ابهام در متن، تکرار احکام قوانین دائمی است. شرح این موارد و کلیه پیشنهادها در بخش بررسی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ این گزارش، آمده است. در این بخش اهم پیشنهادها و اصلاحات به شرح زیر ارائه می‌شود:

۱. تبصره «۴» بند «ه»

بند «ه» تبصره «۴» یکی از بندهای مهم و تأثیرگذار در حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری است. اما به نظر می‌رسد نحوه توزیع اعتبارات ارزی موضوع این بند به گونه‌ای نیست که اهداف آن را تأمین نماید که توضیحات آن با تفصیل بیشتر در متن گزارش آمده است. بنابراین پیشنهاد می‌شود:

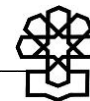
۱. نسبت به مرجع توزیع اعتبارات مذکور مانند صندوق نوآوری و شکوفایی و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور یا مراجع استانی رفع ابهام شود. با توجه به عضویت وزیران علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاون علمی فناوری رئیس‌جمهور و معاون رئیس‌جمهور، رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور و دیگر اعضای هیئت وزیران در هیئت امنای صندوق نوآوری و شکوفایی، امکان تعیین تکلیف طرح‌های موضوع این تبصره از طریق هیئت امنای صندوق وجود دارد.

۲. سهم تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری زیرمجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌های علوم پزشکی و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری زیرمجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در ردیف ۵ جدول بند «ه» تبصره «۴» تفکیک شود.

۳. گزارش عملکرد این حکم انتشار عمومی یابد.

۲. تبصره «۹» بند «الف»

موضوع این تبصره پیش‌بینی سود و کارمزد تسهیلات احداث خوابگاه‌های دانشجویی است. شایان ذکر است که تأمین خوابگاه لزوماً تنها در ساخت خوابگاه خلاصه نمی‌شود. بر همین اساس خوابگاه‌هایی وجود دارد که برای استفاده نیاز به تکمیل و تجهیز دارند و یا اینکه در برخی مناطق امکان احداث خوابگاه وجود ندارد و باید ساختمان‌هایی برای این منظور خریداری شود. بنابراین پیشنهاد می‌شود: قبل از عبارت «با اولویت» عبارت «برای ساخت، خرید و یا تکمیل خوابگاه‌ها» اضافه شود.

۳. تبصره «۹» بند «د»

موضوع این تبصره اجازه به وزارتین آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری برای ساماندهی و بهینه‌سازی کاربری املاک و فضاهای در اختیار آنهاست. با توجه به مشکلات مترتب بر املاک در اختیار و هزینه‌های مربوط به هرگونه نقل و انتقال و تغییر کاربری، وجود این تبصره می‌تواند راهگشا باشد و بخشی از امکانات پیش روی این دو وزارتخانه را مرتفع سازد. با توجه به اینکه امکان استفاده مراکز پژوهشی و فناوری از معافیت‌های این بند وجود ندارد پیشنهاد می‌شود پس از عبارت «املاک و فضاهای آموزشی» عبارت «و پژوهشی» و پس از عبارت «هیئت امنای» عبارت «مراکز پژوهشی و فناوری» اضافه شود.

۴. تبصره «۹» بند «ه»

موضوع این بند از تبصره تکلیف دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به مصرف ۱۰ درصد از اعتبارات پژوهشی در راستای حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور در قالب پایان‌نامه‌های دانشجویی است. دستگاه‌های اجرایی ذی‌نفع فقدان آیین‌نامه اجرایی را عامل اصلی عدم وجود عملکرد عنوان کرده‌اند. به این لحاظ پیشنهاد می‌شود در متن تبصره اضافه شود که تدوین آیین‌نامه اجرایی این بند از تبصره توسط سازمان برنامه و بودجه با همکاری وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۵. تبصره «۹» بند «ح»

موضوع بند «ح» تبصره «۹» تکلیف شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به واریز حداقل چهل درصد (۴۰٪) از هزینه امور پژوهشی خود به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور برای مصرف در راستای حل مسائل و مشکلات خود از طریق توافق‌نامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی... است.

این بند بالقوه یکی از اثربخش‌ترین تبصره‌های موجود در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ است. با این وصف تحقق این بند از تبصره با چالش‌هایی به شرح زیر مواجه بوده است که تدبیر برای مواجهه با آن چالش‌ها می‌تواند زمینه عملکرد بهینه آن را برای سال آینده فراهم سازد.

۱. مهم‌ترین مانع تحقق این بند در سال ۱۳۹۹ کاهش اعتبارات امور پژوهشی دستگاه‌های موضوع این بند یعنی «شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت» به میزان ۸۱ درصد نسبت به همین اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ است. کاهش اعتبارات امور پژوهشی این دستگاه‌ها در عین افزایش ۱۶ درصدی مجموع اعتبارات آنها را می‌توان به معنای گریز این دستگاه‌ها از اجرای این بند تلقی نمود.
۲. با توجه به اینکه بسیاری از پروژه‌های موضوع این بند برای اجرا نیازمند تأمین تجهیزات

آزمایشگاهی و مواد اولیه هستند، اختصاص ۶۰ درصد هزینه هر پروژه به «دانشجویان، پژوهشگران پسادکتری، دانش‌آموختگان پژوهشگر و نیروهای کارورز» در بسیاری موارد هم غیرضروری و هم مانع دستیابی به تجهیزات و مواد مورد نیاز برای اجرای طرح است. همچنین، در این تبصره پارک‌های علم و فناوری لحاظ نشده‌اند. بنابراین پیشنهاد می‌شود:

- در متن تبصره بعد از عبارت «پارک‌های علم و فناوری» اضافه شود.

- در بخش مربوط به «حداقل سهم پرداخت به دانشجویان...» بعد از لفظ «مبلغ» عبارت «اعتبارات نیروی انسانی» اضافه شود.

۶. تبصره «۹» بند «م»

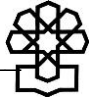
بند «م» تبصره «۹» از جمله بندهای جدید در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه آموزش عالی و تحقیقات و در حوزه اختیارات دولت است و به تصویب قانون نیاز ندارد، به خصوص که سازمان برنامه و بودجه می‌تواند نسبت به حذف اعتبارات مربوط به برنامه‌های آموزش دانشگاهی این گونه دستگاه‌ها اقدام کند. چنانکه سازمان اداری و استخدامی نیز بنابر مصوبه شورای عالی اداری نسبت به اعمال محدودیت‌های ساختاری و پرسنلی در مورد تعدادی از مؤسسات آموزش عالی وابسته به دستگاه‌های اجرایی اقدام کرده است. بنابراین، برای اجرای موضوع این بند نیازی به کسب اجازه مجدد از مجلس وجود ندارد.

۷. تبصره «۹» بند «ن»

هرچند اجرای موضوع این بند در جهت ساماندهی افزایش عملکرد مؤسسات پژوهشی مثبت ارزیابی می‌شود، اما در حال حاضر مبتنی بر مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی با عنوان «طرح آمایش آموزش عالی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی»، ساماندهی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در جریان است و از این حیث به تصویب قانون در این زمینه نیاز نیست.

منابع و مآخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ مصوب هیئت وزیران.
۲. برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۲۴.
۳. قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰.
۴. قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات، مصوب ۱۳۸۹/۸/۵.
۵. سیاست‌های کلی «علم و فناوری»، ۱۳۹۳.
۶. گزارش عملکرد تبصره‌های قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، سازمان برنامه و بودجه.

جدول ۱. اعتبارات کلان آموزش عالی، تحقیقات و فناوری به تفکیک دستگاه و موضوع و سهم هر کدام از مصارف بودجه عمومی دولت و کل اعتبارات آموزش

(میلیون ریال)

عالی، تحقیقات و فناوری

ردیف	دستگاه/موضوع	قانون بودجه سال		درصد رشد	سهم از کل اعتبارات آموزش عالی، تحقیقات و فناوری	سهم از مصارف بودجه عمومی دولت (درصد)
		۱۳۹۸	۱۳۹۹			
		جمع	جمع			
۱	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با لحاظ اعتبارات سازمان‌ها، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی وابسته	۱۷۹,۳۰۵,۸۶۶	۱۹۳,۵۰۵,۱۸۲	۷/۹۲	۵۴/۵۳	۳/۴۳
۲	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با لحاظ اعتبارات سازمان‌ها، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی وابسته (آموزش و پژوهش)	۷۹,۲۴۷,۱۲۲	۸۹,۹۸۸,۶۸۶	۱۳/۵۵	۲۵/۳۶	۱/۵۹
۳	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	۵,۴۱۴,۰۰۰	۵,۵۳۵,۵۰۲	۲/۲۴	۱/۵۶	۰/۱
۴	دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی وابسته به سایر دستگاه‌های اجرایی	۵۵,۰۵۷,۷۰۱	۵۹,۲۷۴,۵۶۲	۷/۶۶	۱۶/۷۱	۱/۰۵
۵	دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی علوم پزشکی وابسته به سایر دستگاه‌های اجرایی	۶,۵۹۸,۵۶۷	۵۹۵,۸۶۸	-۹/۷	۱/۶۸	۰/۱۱
۶	ردیف‌های متفرقه	۵۵۰,۰۰۰	۵۴۳,۰۵۰	-۱/۳	۰.۱۵	۰/۰۱
۷	جمع کل	۳۲۶,۱۷۳,۲۵۶	۳۵۴,۸۰۵,۶۶۲	۸/۳۴	۱۰۰	۶/۲۹

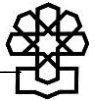
توضیح: اعتبارات گزارش شده در این جدول از طریق گردآوری و جمع اعتبارات دستگاه‌های مجری به دست آمده است.

(میلیون ریال)

جدول ۲. اعتبارات مرتبط با تحقیق و توسعه علم و فناوری - امور، فصول و برنامه‌ها (ردیف ۱ جدول ۵ گزارش)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	قانون سال ۱۳۹۸			لایحه سال ۱۳۹۹				
		هزینه عمومی	اختصاصی	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع	هزینه عمومی	اختصاصی	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۱,۲۴۰,۲۷۷	۱۱۹,۰۰۰	۱,۵۰۲,۵۰۰	۲,۸۶۱,۷۷۷	۱,۹۵۵,۲۳۴	۷۵,۰۰۰	۱,۲۲۲,۶۴۰	۳,۲۵۲,۸۷۴
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۵,۳۲۰,۳۵۵	۱,۰۲۱,۰۰۰	.	۶,۳۴۱,۳۵۵	۱,۳۰۰,۹۸۱	۷۰۶,۰۰۰	۴۶۰,۰۰۰	۲,۴۶۶,۹۸۱
۱۱۰۱۰۰۰۰	فصل دفاعی	.	.	.	.	.	.	.	.
۱۱۰۱۰۵۳۰	برنامه پژوهش‌های راهبردی	.	.	.	.	۴۳۹,۰۸۹	۵۰,۰۰۰	۱,۰۲۰	۴۹۰,۱۰۹

لایحه سال ۱۳۹۹				قانون سال ۱۳۹۸				عنوان	شماره طبقه‌بندی
جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	اختصاصی	هزینه عمومی	جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	اختصاصی	هزینه عمومی		
								فصل درمان	۱۶۰۲۰۹
۹,۷۷۲	.	.	۹,۷۷۲	.	.	.	.	توسعه تحقیقات علوم پزشکی	۱۶۰۲۰۲۳۰
۲۴۸,۸۱۰	۵۹,۳۰۰	۱۷,۱۸۱	۱۷۲,۳۲۹	۱۶۰,۵۷۹	۵۸,۰۵۰	۷,۵۰۰	۹۵,۰۲۹	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۱۲۰۲۰۰۰
								فصل انرژی	۱۳۰۱۰۰۰
۱,۶۸۴,۲۰۲	.	۲۲۱,۵۰۵	۱,۴۶۲,۶۹۷	۱,۶۳۳,۹۶۱	.	۱۸۴,۵۲۲	۱,۴۴۹,۴۳۹	برنامه پژوهش‌های بنیادی، توسعه‌ای و کاربردی در زمینه علوم و فنون هسته‌ای	۱۳۰۱۰۲۰
.	.	.	.	۵۲,۵۰۴	.	۱۶,۸۲۰	۳۵,۶۸۴	برنامه پژوهش‌های توسعه‌ای دانشگاهی	۱۳۰۱۰۲۱
۳۸۰,۰۰۰	۳۸۰,۰۰۰	.	.	.	.	.	.	برنامه توسعه فناوری‌های پیشرفته هسته‌ای	۱۳۰۱۰۲۴۰
۱,۰۰۰,۰۰۰	-	۱,۰۰۰,۰۰۰	.	.	.	.	.	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۳۰۱۰۳۱۰
۷۶۵,۴۰۷	۶۳۴,۰۰۰	۲۱,۳۷۸	۱۱۰,۰۲۹	.	.	.	.	برنامه توسعه کاربردهای علوم و فنون هسته‌ای	۱۳۰۱۰۰۱۰
								فصل ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۳۰۲۰۰۰
.	.	.	.	۸۹۰,۰۰۰	.	۷۳۰,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰	برنامه توسعه فناوری‌های فضای	۱۳۰۲۰۲۴
۷,۱۲۹,۵۳۶	۴,۱۰۰,۲۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۲۹,۳۳۶	.	.	.	.	تأمین و توسعه فناوری‌های نوین فضای و دیجیتالی	۱۳۰۲۰۳۰۰۰
.	.	.	.	۴۱۸,۷۵۰	.	۲۶۸,۰۰۰	۱۵۰,۷۵۰	برنامه بومی‌سازی فناوری‌های ارتباطات و اطلاعات	۱۳۰۲۰۲۵
								فصل صنعت و معدن	۱۳۰۴۰۰۰
۲,۱۳۰	.	.	۲,۱۳۰	۲۱۰,۱۶۲	.	.	۲۱۰,۱۶۲	ارتقای سطح فناوری و توسعه صنایع پیشرفته و دانش‌بنیان	۱۳۰۴۰۲۱
۵۶۵,۶۰۰	۳۲۴,۰۰۰	۷۲,۸۰۰	۱۶۸,۸۰۰	۵۵۶,۵۰۳	۳۵۲,۳۰۴	۵۰,۲۴۰	۱۵۳,۹۵۹	برنامه مطالعات زمین‌شناسی	۱۳۰۴۰۳۳۰۰۰
۲۹۰,۷۵۰	۲,۳۰۰	۱۲۰,۰۰۰	۱۶۸,۴۵۰	.	.	.	.	اجرای پروژه‌های تدوین استانداردهای پژوهش‌محور و خدمات آزمایشگاهی	۱۳۰۴۰۳۲۰۰۰
۶۹,۶۲۰	۵,۰۰۰	۱۸,۲۰۰	۴۶,۴۲۰	.	.	.	.	برنامه مطالعات آزمایشگاهی	۱۳۰۴۰۳۱۰۰۰
								فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۱۳۰۶۰۰۰
.	.	.	.	۸,۵۵۱	.	.	۸,۵۵۱	برنامه توسعه بازار و فناوری‌های نوین در شهرک‌های کشاورزی، دامی و شیلاتی	۱۳۰۶۰۱۹
.	.	.	.	۶۵۲,۲۶۶	.	۱۲۵,۰۰۰	۵۲۷,۲۶۶	برنامه تولید محصولات فناورانه نهاده‌ها	۱۳۰۶۰۲۲
۴۶۴,۰۰۰	۴۶۴,۰۰۰	.	.	۳۴,۲۱۳	.	.	۳۴,۲۱۳	برنامه مطالعه، طراحی و اجرای زیرساخت مجتمع‌های کشاورزی، دامی و شیلاتی	۱۳۰۶۰۳۲۰۰۰
۱۶,۲۱۷,۷۵۳	۱,۴۶۵,۹۲۲	۴,۴۲۸,۱۷۱	۱۰,۳۲۳,۶۶۰	۱۳,۰۷۱,۸۴۸	۱,۳۲۱,۴۸۰	۳,۷۴۰,۷۴۸	۸,۰۰۹,۶۲۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۱۳۱۰۰۰۰
۱,۴۶۱,۲۱۵	۸۷۰,۰۰۰	۳۲۱,۰۰۹	۲۷۰,۲۰۶	۱,۴۳۰,۳۴۷	۸۶۹,۰۵۵	۳۲۶,۳۰۰	۲۳۴,۹۹۲	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۱۵۰۴۰۰۰

لایحه سال ۱۳۹۹				قانون سال ۱۳۹۸				عنوان	شماره طبقه‌بندی
جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	اختصاصی	هزینه عمومی	جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	اختصاصی	هزینه عمومی		
۶,۱۷۳,۶۱۹	۹۹,۷۵۰	۱,۷۲۵,۲۴۹	۴,۳۴۸,۶۲۰	۸,۵۰۶,۸۲۹	۱۰۵,۰۰۰	۲,۶۸۲,۶۹۶	۵,۷۱۹,۱۳۳	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۱۶۰۳۰۰۰
								فصل فرهنگ و هنر	۱۷۰۳۰۰۰
۶۰۲,۹۸۰	.	.	۶۰۲,۹۸۰	۶۵۰,۵۰۰	.	.	۶۵۰,۵۰۰	برنامه ارتقای دانش و فناوری‌های نوین صنعت سینمای کشور	۱۷۰۳۰۰۳
۲,۵۰۶,۱۷۳	۴۴,۴۰۰	۷۸,۳۰۹	۲,۳۸۳,۴۶۴	۲,۳۳۹,۷۰۴	۲۴,۰۵۰	۷۹,۱۰۰	۲,۲۳۶,۵۵۴	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱۷۰۸۰۰۰
								فصل آموزش عالی	۱۸۰۳۰۰۰
.	.	.	.	۲۵۰,۷۷,۱۷۷	.	۳۰,۴۲۰,۰۱۶	۲۲۰,۳۵,۱۶۱	برنامه آموزش دکترای تخصصی و فوق تخصصی	۱۸۰۳۰۰۱
.	.	.	.	۵۳,۸۹۰	.	۷,۶۶۰	۴۶,۲۳۰	برنامه آموزش دکترای تخصصی	۱۸۰۳۰۰۷
۱۰,۰۰۰	.	.	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	.	.	۱۰,۰۰۰	برنامه توسعه امور پژوهشی و فناوری در آموزش عالی	۱۸۰۳۰۱۷
۲۷,۱۷۶,۷۳۶	.	۳,۲۹۷,۹۲۰	۲۳,۸۷۸,۸۱۶	.	.	.	.	برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص در دوره‌های تحصیلات تکمیلی (تخمینی براساس قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و رشد ۸/۱۴ درصد)	۱۸۰۳۰۰۴
۶۷۹,۱۸۲	.	۱۱,۰۰۰	۶۶۸,۱۸۲	.	.	.	.	برنامه آموزش‌های تخصصی	۱۸۰۳۰۲۴
۴۴۴,۹۷۱	.	۶۰,۰۰۰	۳۸۴,۹۷۱	.	.	.	.	برنامه آموزش‌های تخصصی پزشکی و بهداشتی	۱۸۰۳۰۵۸
.	.	.	-	۲۴,۸۸۵	.	.	۲۴,۸۸۵	برنامه توسعه زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی	۱۸۰۳۰۳۵
۲۱,۳۴۰,۶۱۷	۱,۰۶۹,۷۵۰	۳,۰۷۷,۲۸۶	۱۷,۱۹۳,۵۸۱	۲۰,۲۹۳,۵۸۹	۵۹۳,۰۲۱	۲,۰۴۱,۳۹۶	۱۷,۶۵۹,۱۷۲	فصل پژوهش‌های پایه	۱۸۰۴۰۰۰
۳۳,۷۳۹,۰۲۳	۲,۶۵۶,۶۳۷	۷,۷۳۳,۶۰۹	۲۳,۳۴۸,۷۷۷	۳۱,۹۱۴,۶۲۶	۲,۷۱۲,۲۱۷	۶,۴۶۰,۷۸۱	۲۲,۷۴۱,۶۲۸	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۱۸۰۵۰۰۰
۱۸,۵۰۰	.	.	۱۸,۵۰۰	۳۳۱۴۵۴۹	۳۳۵,۰۱۶	۱,۰۰۲,۸۷۵	۱۹۷۶۶۵۸	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۱۸۰۶۰۰۰
۲۱۲,۱۵۳	۲,۴۰۰	۹,۰۰۰	۲۰۰,۷۵۳	۱۵۵,۷۶۴	.	۸۶,۶۲۶	۶۹,۱۳۸	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۱۹۰۵۰۰۰
								فصل آموزش و پرورش عمومی	۱۸۰۱۰۰۰۰۰
۵۵۵,۱۵۸	.	۱۱۹,۵۷۰	۴۳۵,۵۸۸	.	.	.	.	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۸۰۱۰۲۶۰۰۰
								فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۱۸۰۲۰۰۰۰۰
۶۱,۷۸۲	.	۹,۹۶۴	۵۱,۸۱۸	.	.	.	.	برنامه پژوهش‌های کاربردی فنی و حرفه‌ای	۱۸۰۲۰۲۳۰۰۰
۱,۱۹۷,۷۱۵	۴۷۹,۶۰۰	۴۴,۰۰۰	۶۷۴,۱۱۵	۴۳۷,۶۸۵	۱۹۱,۰۰۰	۴۳,۰۰۰	۲۰۳,۶۸۵	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط زیست	۱۴۰۵۰۰۰۰۰
								فصل حمل و نقل	۱۳۰۳۰۰۰۰۰
۹,۴۲۷	.	۷,۴۴۲	۱,۹۸۵	.	.	.	.	برنامه پژوهش‌های کاربردی صنعت هوانوردی	۱۳۰۳۰۲۳۰۰۰
۱۳۱,۲۲۶,۷۹۵	۱۴,۳۴۰,۹۱۹	۲۳,۷۲۴,۰۹۳	۹۳,۱۶۱,۲۸۳	۱۳۱۶,۹۳۱۴	۸۰,۶۳۶۹۳	۲۲,۰۳۵۲۸۰	۹۱۵۱,۰۳۴۱	مجموع	

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۶۸۶۰

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۵۳. آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

نام دفتر: مطالعات آموزش و فرهنگ (گروه آموزش عالی، پژوهش و فناوری)

تهیه و تدوین: یوسف زراعت‌کیش

همکاران: حسین نصیری، احمد خدادادی، احمد داوری

ناظران علمی: صادق ستاری فرد، سینا کلهر

ویراستار تخصصی و ادبی: احمد داوری

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه ۱۳۹۹

۲. آموزش عالی

۳. تحقیقات

۴. فناوری

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۱۰/۲۸